

MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX III NEDERLAND

MIPEX III

WWW.MIPEX.EU

MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX III NEDERLAND

Thomas Huddleston en Jan Niessen, met medewerking van
Eadaoin Ní Chaoimh en Emilie White

WWW.MIPEX.EU

De MIPEX III wordt samengesteld in het kader van het project *Outcomes for Policy Change*, medegefinancierd door het Europees Fonds voor de integratie van onderdanen van derde landen.

Dit is een verkorte vertaling van de derde editie van de Migrant Integration Policy Index met een samenvattend overzicht van de resultaten voor Nederland.

Uitgegeven in Brussel door de British Council en de Migration Policy Group, februari 2011.

© 2011 Migrant Integration Policy Index, British Council en Migration Policy Group.

De tweede editie van de Migrant Integration Policy Index is in september 2007 uitgegeven door de British Council en de Migration Policy Group. De pilot-editie is in 2005 onder de naam European Civic Citizenship and Inclusion Index uitgegeven door de British Council, de Migration Policy Group en het Foreign Policy Centre.

Het is toegestaan informatie uit de Migrant Integration Policy Index te kopiëren, te downloaden of af te drukken voor eigen gebruik en delen van de uitgave, de website, de databases en de multimediaproducten van de Migrant Integration Policy Index in uw eigen documenten, presentaties, blogs, website en educatief materiaal op te nemen, mits vergezeld van een passende verwijzing naar de Migrant Integration Policy Index als bron en de British Council en de Migration Policy Group als auteursrechtbehouders. Alle verzoeken om toestemming voor openbaar of commercieel gebruik en vertaalrechten dienen te worden gericht aan info@mipex.eu.

Voor wetenschappelijke doeleinden dient als volgt te worden verwezen naar de MIPEX: 'Thomas Huddleston *et al*, Migrant Integration Policy Index (2011)'. Voor andere doeleinden kan worden verwezen naar 'MIPEX 2011'.

Website voor de volledige uitkomsten van de MIPEX, het online instrument en informatie over MIPEX-evenementen in Europa en Noord-Amerika: www.mipex.eu

Contactadres: info@mipex.eu

Elke verantwoordelijkheid voor denkbeelden of meningen die in deze uitgave worden verwoord, berust bij de auteurs van het project. De Europese Commissie is niet verantwoordelijk voor die denkbeelden of meningen, noch voor het gebruik dat ervan gemaakt kan worden.

INHOUD

MIPEX III

Colofon	2
Steunbetuiging	4
Inleiding	6
Handleiding voor gebruikers	8
Belangrijkste bevindingen	10
Beleidssterreinen:	
Arbeidsmarktmobiliteit	12
Gezinshereniging	14
Onderwijs	16
Politieke participatie	18
Langdurig verblijf	20
Toegang tot nationaliteit	22
Antidiscriminatie	24
Landenprofiel:	
NL Nederland	26
Bijlage: Lijst van indicatoren	32

COLOFON

Coördinatieteam MIPEX:

Anita Cassidy, Project Assistant, British Council

Pia Ehlers, Communications Manager, British Council

Jim Hollington, MIPEX III Project Director, British Council

Thomas Huddleston, Central Research Coordinator,
Migration Policy Group

Elodie Journeau, Research Assistant, Migration Policy Group

Eadaoin Ni Chaoimh, Research Assistant, Migration Policy Group

Jan Niessen, MIPEX III Project Director, Migration Policy Group

Keti Tskitishvili, Senior Project Manager, British Council

Emilie White, Communications Manager, Migration Policy Group

Uitgebreide samenwerking:

De derde editie van de MIPEX is gebaseerd op de uitgebreide en langdurige samenwerking van betrouwbare partners, deskundigen en steunbetuigers van het project.

Wij zijn bijzonder veel dank verschuldigd aan onze onderzoekspartners Philippe De Bruycker, Dirk Jacobs en Yves Pascouau van de Vrije Universiteit van Brussel, Kay Hailbronner van de Universiteit van Konstanz, Judit Toth van de Universiteit van Szeged, Alistair Ross van London Metropolitan University en Isabelle Chopin, Executive Editor van de European Anti-Discrimination Law Review. Ook danken wij Barbara Herman voor haar correlatieanalyse van de resultaten.

Wij danken hen die hun waardevolle bijdragen hebben geleverd tijdens het overleg met belanghebbenden en deskundigen over alle kwesties met betrekking tot de MIPEX en tijdens het bruikbaarheidsseminar.

Wij zijn ook aan ons netwerk van partners bijzondere dank verschuldigd voor hun energie en inzet ten behoeve van de MIPEX: **België:** Koning Boudewijnstichting; **Bulgarije:** Open Society Institute, Sofia; **Canada:** Maytree Foundation en ACS – The Association for Canadian Studies; **Cyprus:** KISA – Action for Equality, Support and Anti-Racism; **Denemarken:** DRC – Danish Refugee Council; **Duitsland:** Heinrich Böll Foundation; **Finland:** Think Tank e2; **Frankrijk:** France Terre d'Asile en Terra Nova; **Griekenland:** i-RED: Institute for Rights, Equality & Diversity en Hellenic League for Human Rights; **Hongarije:** Menedék – Hungarian Association for Migrants; **Ierland:** Immigrant Council of Ireland; **Italië:** Fondazione ISMU; **Letland:** Provisus – Center for Public Policy; **Litouwen:** Institute for Social Research; **Luxemburg:** ASTI – Association de Soutien des Travailleurs Immigrés; **Nederland:** FORUM – Instituut voor Multiculturele Vraagstukken; **Noorwegen:** KIM – Norway's Contact Committee for Migrants and Authorities; **Oostenrijk:** Beratungszentrum für Migranten und Migrantinnen (Counselling Centre for Migrants); **Polen:** IPA – Institute for Public Affairs; **Portugal:** Calouste Gulbenkian Foundation; **Roemenië:** Soros Foundation Romania; **Slowakije:** IVO – Institute for Public Affairs; **Spanje:** CIDOB – Barcelona Centre for International Affairs; **Tsjechië:** People in Need en Multicultural Center, Praag; **Verenigd Koninkrijk:** Runnymede Trust en Immigration Advisory Service; **Verenigde Staten:** Immigration Policy Centre – American Immigration Council; **Zweden:** Swedish Red Cross; **Zwitserland:** SFM – Swiss Forum for Migration and Population Studies and the Lucerne University of Applied Sciences and Arts – Social Work.

Wij danken verder de vestigingen van de British Council in België, Bulgarije, Canada, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Zweden en Zwitserland voor hun waardevolle samenwerking en ondersteuning.

Ten slotte willen we onze grote en oprechte waardering uitspreken voor het netwerk van deskundigen, collegiale toetsers en medewerkers aan landenprofielen, die hun gedetailleerde kennis hebben gedeeld om de vergelijkende gegevens te genereren waarvan de MIPEX afhankelijk is. Hun namen staan hieronder vermeld en uitvoeriger informatie is beschikbaar op de website www.mipex.eu

België: Emmanuelle Bribosa, Perrine Devleeshouwer, Isabelle Doyen, Thomas Huddleston, Dirk Jacobs, Rachel Laget, Julie Ringelheim, Dirk Vanheule; **Bulgarije:** Esen Fikri, Margarita Ilieva, Marinela Radeva, Zvezda Vankova, Penka Vasileva; **Canada:** Siddharth Bannerjee, Noel Burke, Peter Carver, Gerard Gall, Ratna Ghosh, Jack Jedwab, Herbert Marx, Jeff Poirie; **Cyprus:** Lambros Baltiotis, Nicoletta Charalambidou, Corina Demetriou, Elena Markou, Nikos Trimikliniotis, Michalinos Zembylar; **Denemarken:** Bente Bondebjerg, Christian Horst, Ulla Iben Jensen, Pia Justesen, Per Mouritsen, Mandana Zarrehparvar; **Duitsland:** Kay Hailbronner, Yasemin Karakasoglu, Holger Kolb, Maria Kotsina, Matthias Mahlmann, Frauke Miera, Shannon Pfohman; **Estland:** Laura Kirss, Marianne Meier, Vadim Poleshchuk, Raivo Vetik; **Finland:** Juhani Kortteinen, Jouko Lehti, Leena Lestinen, Perttu Salmenhaara, Pasi Saukkonen; **Frankrijk:** Sophie Latraverse, Françoise Lorcerie, Jean-Eric Malabre, Emmanuelle Néraudau, Marie Raynal, Patrick Simon, Matthieu Tardis; **Griekenland:** Dimitris Hormoritos, Eirini Gounari, Ruby Gropes, Panayota Papoula-Tzelepi, Miltos Pavlou, Nassos Teodoridis; **Hongarije:** Lilla Farkas, Akos Gocsal, András Kádár, András Kovács, Boldizsár Nagy; **Ierland:** Denise Charlton, Liam Coakley, Niall Crowley, John Handoll, Maureen Killeavy, Piaras MacEinri, Orlagh O'Farrel; **Italië:** Gian Carlo Blangiardo, Mariza Barbera, Giovanna Campani, Ennio Codini, Alessandro Maiorca, Alessandro Simoni; **Letland:** Dace Akule, Alexei Dimitrov, Gita Feldhune, Marija Golubeva, Boris Koltchnaov; **Litouwen:** Gediminas Andriukaitis, Egle Samuchovaite, Jolanta Samuolyte, Vida Beresneviciute, Vaiva Zuzeviciute; **Luxemburg:** Francois Moyse, Serge Kollwelter, Frederic Mertz, Claudia Hartmann; **Malta:** Eugene Buttigeg, Therese C. Cachia, Tonio Ellul, Charmaine Grech, Peter Max; **Nederland:** Pieter Boeles, Guus Extra, Leyla Hamidi, Rikki Holtmaat, Gerrie Lodder, Urszula Kiwara;

Noorwegen: Anders Bakken, Ronald Craig, Halvor Frihagen, Steven Meglitsch, Kari Helene Partapouli; **Oostenrijk:** Norbert Bichl, Barbara Herzog-Punzenberger, Karin König, Albert Kraler, Bernard Perchinig, Klaus Starl, Katrin Wladash; **Polen:** Lukasz Bojarski, Agata Gorny, Krystyna Iglicka, Piotr Kazmierkiewicz, Witold Klaus, Dorota Misiejuk; **Portugal:** Graca Fonseca, Lucinda Fonseca, Maria João Hortas, Florbela Luis de Sousa, Manuel Malheiros, Miguel Patricio; **Roemenië:** Andreea Craciun, Constantin Husti-Radule, Iustina Ionescu, Romanita Iordache, Stefan Leonescu, Smaranda Witec; **Slovenië:** Meira Hot, Neza Kogovsek, Felicita Medved, Katarina Verbar-Sternad; **Slowakije:** Zuzana Bargerova, Olga Gyarfasova, Jana Kadlecikova, Elena Gallora Kriglerova, Marcela Maslova, Peter Varga; **Spanje:** Rosa Aparicio-Gomez, Lorenzo Cachón, Alia Chahin, Mariona Illamola, Eduardo Rojo, Elena Sanchez, Ricard Zapata; **Tsjechië:** Jakob Hurrle, Pavla Boucková, Magda Faltova, Vera Honuskova, Pavla Hredecna, Mila Hutyrova, Petr Novotny; **Verenigd Koninkrijk:** Harris Beider, Cathryn Costello, Ian Davies, Antti Keski-saari, Aileen McColgan, Audrey Osler, Kjartan Sveinsson; **Verenigde Staten:** Rebecca Smith, Michael Roffer, Lenni Benson, Melissa Lazarin, Michele Waslin, Travis Packer, Mary Giovagnoli; **Zweden:** Pieter Bevelander, Nihad Bunar, Anna Dahlbom, Paul Lappalainen, Per Norberg; **Zwitserland:** Gianni D'Amato, Weibke Doering, Denise Efionayi-Mäder, Rosita Fibbi, Bülent Kaya, Bernhard Soland, Nicole Wichmann.

STEUNBETUIGING

Onze voortdurend veranderende samenlevingen worden ook voortdurend diverser. Wat ook onze individuele achtergrond is, we hebben allemaal belang bij de gezamenlijke toekomst van de gemeenschappen en de landen waarin we leven, waarin ieder van ons op zijn of haar eigen wijze bijdraagt aan het economische, sociale en burgerleven.

Elk individu moet gelijke kansen hebben om deel te nemen aan een samenleving die vrij is van discriminatie en andere belemmeringen voor grondrechten. Deze beginselen zijn verankerd in onze grondwetten en het internationaal recht. Nu moeten onze regeringen werken aan erkenning van de waarde van burgers met of zonder achtergrond als immigrant door alle ingezetenen gelijk te behandelen, nieuwkomers een duidelijke weg naar het staatsburgerschap te gunnen en te investeren in maatregelen die dit bereikbaar maken.

De Migrant Integration Policy Index verschaft ons het instrument dat we nodig hebben om te zien in hoeverre we onze belofte van gelijkheid waarmaken. Hij maakt dat we ons beleid kunnen baseren op degelijk onderzoek en ervaringen uit de hele wereld. Met de MIPEX kunnen we leren van de vooruitgang in andere landen en beoordelen hoe goed we onze gemeenschappelijke wettelijke normen ten uitvoer brengen. We kijken vol verwachting uit naar de uitkomsten van de MIPEX 2011 teneinde deze te gebruiken bij onze eigen inspanningen om de resultaten van de integratiemaatregelen in onze landen te evalueren, te vergelijken en uiteindelijk te verbeteren.

ONDERTEKENAARS

België

Edouard Delruelle, adjunct-directeur Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

Marie-Claire Foblets, hoogleraar Katholieke Universiteit Leuven (KUL), Katholieke Universiteit Brussel (KUB) en Universiteit Antwerpen

Naima Charkaoui, directeur Minderhedenforum

Bulgarije

Assoc. Prof. Petya Kabakchieva, Ph.D., Head of Sociology Department Faculty of Philosophy 'St. Clement of Ohrid' University of Sofia

Dr. Krassimir Kanev, Chairperson of the Bulgarian Helsinki Committee

Canada

Maurice Basque, Director, Institut d'Etudes Acadiennes, Université de Moncton

Minelle Mahtani, Professor, University of Toronto

Naomi Alboim, School of Policy Studies, Queens University

Cyprus

Eliana Nicolaou, Commission for Administration (Ombudsman)

Eleni Mavrou, Mayor of Nicosia

Denemarken

Tøger Seidenfaden, Chief Editor, Politiken

Knud Vilby, Chair of the Association of Social Politics

Uzma Ahmed Andresen, Spokeswoman, hennah.dk – Network for Diversity, Citizenship and Equality

Duitsland

Annelie Buntenbach, Federal Executive Board, Confederation of German Trade Unions

Cem Özdemir, Chair of Alliance90 / The Greens, Germany

Rita Süssmuth, former President of the German Federal Parliament

Finland

Nasima Razmyar, Project coordinator, Monika - Multicultural Women's Association, en Refugee Woman of the Year

Anneli Jäätteenmäki, Member of the European Parliament

Astrid Thors, Minister of Migration and European Affairs

Frankrijk

Jacqueline Costa-Lascoux, Research Director for the Centre National de la Recherche Scientifique, Centre for Political Research/Sciences Po

Patrick Lozès, Président of the Conseil Représentatif des Associations Noires

Sandrine Mazetier, MP (Socialist Party) for Paris, National Assembly

Etienne Pinte, MP (UMP) for Yvelines, National Assembly

Griekenland

Ahmet Moawia, President of the Greek Forum of Migrants

Anna Triandafyllidou, Professor of the Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, Florence & Senior Research Fellow, Hellenic Foundation for European and Foreign Policy (ELIAMEP), Athens

Vasilis Chronopoulos, Migration Policy Advisor, General Secretary of the Association of Greek-Albanian Friendship, Director of Diavotirio review

Hongarije

Lajos Aáy-Tamás, Commissioner for Educational Rights

Ierland

Joanna McMinn, Chairperson of the Equality and Rights Alliance

Sr. Stan Kennedy, Founder and current Board Member of the Immigrant Council of Ireland

Josephine Ahern, CEO of the Integration Centre

Italië

Natale Forlani, Director General, Directorate General for Immigration, Ministry of Labour and Social Policies

Raffaele Bracalenti, President, Psychoanalytic Institute for Social Research

José Galvez, Representative for Italy, SENAMI – National Secretariat for Migrants

Letland

Nils Muižnieks, Chair of the European Commission against Racism and Intolerance, Director of the Advanced Social and Political Research Institute at the University of Latvia, former Minister of Social integration in Latvia

Hossam Abu Meri, Lebanese born citizen of Latvia and President of the Arabic Culture Center

Liesma Ose, Program Director, Soros Foundation-Latvia

Litouwen

Virginija Aleksejūnė, Director, Centre for Equality Advancement

Aušrinė Burneikienė, the Equal Opportunities Ombudsperson

Henrikas Mickevičius, Executive Director, Human Rights Monitoring Institute

Luxemburg

Robert Weber, Chair of LCGB, Fédération des Syndicats Chrétiens Luxembourggeois

Michel Wurth, Chair of UEL, Union des Entreprises Luxembourggeoises

Jean- Claude Reding, Chair of OGBL, Confédération Syndicale Indépendante

Nederland

Adriana van Dooyeweert, voorzitter Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken en vicepresident Rechtbank Den Haag

Prof. dr. Han Entzinger, hoogleraar Migratie- en Integratiestudies, Erasmus Universiteit Rotterdam

Mary Tupan, directeur ECHO, Expertisecentrum and Diversiteitsbeleid

Oostenrijk

Sandra Frauenberger, Executive City Councillor for Integration, Women's Issues, Consumer Protection and Personnel, City of Vienna

Ingrid Nikolay-Leitner, Head of the Austrian Ombud for Equal Treatment

Terezija Stoisits, Member of the Austrian Ombudsman Board

Polen

Prof. Irena Rzeplinska, The Helsinki Foundation for Human Rights

Portugal

António Vitorino, former European Commissioner for Justice and Home Affairs

Rui Marques, Director of 'Forum Estudante,' former High Commissioner for Immigration and Intercultural Dialogue

Abdool Karim Vakil, President of the Lisbon Islamic Community

Roemenië

Renate Weber, Member of the European Parliament

Mbela Nzuzi, President of the Refugee Women Organisation in Romania

Cristina-Ancuta Pocora, Member of Parliament, President of the Commission for Equal Opportunities between Women and Men of the Chamber of Deputies

Slovenië

Zdenka Čebašek -Travnik, Human Rights Ombudsman, Slovenia

Nedžad Grabus, Mufti, Islamic Community in the Republic of Slovenia

Slowakije

Peter Kresák, Head of National Office, UNHCR National Office

Michal Vasecka, Head of Centre for the Research of Ethnicity and Culture

Spanje

Mr. Pedro Solbes, President of the Executive Committee FRIDE

Mr. Marcelino Oreja, President of the Institute for European Studies

Ms. Luisa Carlota Solé, Full Professor and Director of GEDIME. Autònoma University of Barcelona

Mr. Candido Méndez, General Secretary of the General Union of Workers (UGT)

Tsjechië

Alena Gajdusková, First Vice-Chairwoman of the Senate of the Parliament of the Czech Republic

Jan Svejnar , adviser to former Czech president Václav Havel, Director of the International Policy Center at the Gerald R. Ford School of Public Policy, a founder and Chairman of CERGE-EI in Prague

Vladimír Špidla, Former EU Commissioner for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities

Verenigd Koninkrijk

Sarah Spencer, Chair of the Equality and Diversity Forum and Deputy Director of COMPAS, Centre on Migration, Policy & Society

Aditya Chakraborty, Economics leader writer for the Guardian

Lord Dholakia, Member of the House of Lords

Lord Hylton, Member of the House of Lords

Yasmin Alibhai Brown, Journalist

Zweden

Anders Knappe, President of the Swedish Association of Local Authorities and Regions

INLEIDING

Wat is de Migrant Integration Policy Index?

De Migrant Integration Policy Index (MIPEX) is een naslagwerk en een volledig interactief instrument voor het beoordelen, vergelijken en verbeteren van het integratiebeleid. De MIPEX meet het integratiebeleid in 31 landen in Europa en Noord-Amerika. Met behulp van 148 beleidsindicatoren schept de MIPEX een rijk, veelzijdig beeld van de mogelijkheden voor migranten om deel te nemen aan de samenleving door de verbondenheid van regeringen met integratie vast te stellen. Door beleidsmaatregelen en hun uitvoering te meten, laat de MIPEX zien of voor alle ingezetenen gelijke rechten, verantwoordelijkheden en kansen worden gegarandeerd.

www.mipex.eu/about

Wat is nieuw in de derde editie?

De derde editie van de MIPEX bestrijkt meer landen en meer beleidsmaatregelen dan de vorige editie. Met nieuwe analyses in de loop van de tijd wordt ook gewezen op de veranderende trends in het integratiebeleid. Bulgarije, Roemenië en de Verenigde Staten zijn toegevoegd aan de 25 EU-landen, Zwitserland, Noorwegen en Canada van de tweede editie. Een nieuwe beleidslijn met betrekking tot onderwijs voor migrantenleerlingen heeft 27 nieuwe beleidsindicatoren toegevoegd aan die voor arbeidsmarktmobiliteit, gezinshereniging, politieke participatie, langdurig verblijf, toegang tot nationaliteit en antidiscriminatie. De indicatoren zijn geactualiseerd, onder meer door de toevoeging van 40 nieuwe indicatoren. Daarvan vormen er 12 een uitbreiding van de beleidslijn met betrekking tot arbeidsmarktmobiliteit en geven andere aan hoe de wijze van uitvoering van beleidsmaatregelen de participatie kan bevorderen of hinderen (bijvoorbeeld met adviesorganen, taal- en inburgeringstoetsen).

Wat doet de MIPEX?

De MIPEX bevordert de transparantie door de openbare kennis en zichtbaarheid van nationale beleidsmaatregelen, wijzigingen en internationale trends te vergroten. Het project stimuleert het debat over doelstellingen, voortgang en resultaten van overheidsbeleid. Ook inspireert het integratiepartijen tot het verzamelen van meer bewijzen voor de manier waarop wettelijke integratie kan bijdragen aan de bevordering van maatschappelijke integratie in de praktijk.

De MIPEX stelt vast in hoeverre alle ingezetenen wettelijke aanspraak kunnen maken op gelijke rechten en verantwoordelijkheden en op steun die ingaat op hun specifieke behoeften om gelijke kansen te verwerven. Hij geeft antwoord op vragen over handhavingssystemen zoals sancties, het bestaan van instanties voor gelijke behandeling en hun mandaat, de rol van niet-gouvernementele organisaties en de dialoog met sociale partners. Waar zulke mechanismen niet bestaan, kunnen integratiepartijen verzoeken deze in het leven te roepen. Waar ze wel bestaan, kunnen de partijen ze doeltreffend (leren) gebruiken.

Wie maakt de MIPEX?

Het MIPEX-project wordt geleid door de British Council en de Migration Policy Group. Het MIPEX-project is geaffilieerd met 37 organisaties op nationaal niveau, waaronder denktanks, niet-gouvernementele organisaties, stichtingen, universiteiten, onderzoeksinstituten en instanties voor gelijke behandeling, naast vestigingen van de British Council in 31 landen in Europa, Canada en de Verenigde Staten.

Het onderzoek wordt opgezet, gecoördineerd en uitgevoerd door de Migration Policy Group in samenwerking met de onderzoekspartners. Deze publicatie, inclusief uitkomsten en landenprofielen, is geschreven door de Migration Policy Group. De nationale partners zullen in 2011, samen met vestigingen van de British Council, een reeks evenementen organiseren om het debat in heel Europa en Noord-Amerika op gang te brengen.

Deze publicatie geeft een samenvattend overzicht van de uitkomsten. De MIPEX-uitkomsten voor Duitsland, Finland, Frankrijk, Italië, Nederland, Polen, Portugal, Roemenië en Spanje zijn ook beschikbaar in de respectieve landstaal. Als u de volledige resultaten met het interactieve instrument wilt raadplegen, gaat u naar www.mipex.eu.

De MIPEX III wordt samengesteld in het kader van het project Outcomes for Policy Change, medegefinancierd door het Europees Fonds voor de integratie van onderdanen van derde landen.

www.mipex.eu/partners

Wat zijn de hoogste normen die door de MIPEX worden gehanteerd?

Voor elk van de zeven beleidsterreinen – arbeids-marktmobiliteit, gezinshereniging, onderwijs, politieke participatie, langdurig verblijf, toegang tot nationaliteit en antidiscriminatie – heeft de MIPEX de hoogste Europese of internationale normen aangewezen die gericht zijn op de verwezenlijking van gelijke rechten, verantwoordelijkheden en kansen voor alle ingezetenen. In het werkprogramma van de Europese Unie voor 2010-2014 inzake vrijheid, veiligheid en recht wordt het nog eens bevestigd: "Het streven naar het verlenen van gelijke rechten, verantwoordelijkheden en kansen voor allen staat centraal in de Europese samenwerking op integratiegebied." De hoogste normen worden overgenomen uit de verdragen van de Raad van Europa of de richtlijnen van de Europese Unie. Waar alleen minimumnormen bestaan, wordt gebruikgemaakt van beleidsaanbevelingen op Europese schaal.

Hoe bepaalt de MIPEX de scores?

De MIPEX bevat 148 beleidsindicatoren voor de integratie van migranten. Deze zijn bedoeld om de actuele wetten en beleidsmaatregelen af te zetten tegen de hoogste normen door raadpleging van de beste wetenschappers en instituten die vergelijkend onderzoek toepassen en uitvoeren op hun specifieke vakgebied. Een beleidsindicator is een vraag die betrekking heeft op een specifiek beleidsonderdeel van een van de zeven beleidsterreinen. Voor elk antwoord zijn er drie opties. Het maximum van 3 punten wordt toegekend wanneer het beleid voldoet aan de hoogste normen voor gelijke behandeling. Een score van 2 wordt toegekend wanneer het beleidsniveau halverwege de hoogste norm ligt, terwijl een score van 1 wordt uitgedeeld wanneer het beleidsniveau maximaal van de hoogste norm afwijkt. Scores van 1 of 2 worden gegeven voor geherformuleerde versies van de meer restrictieve bepalingen van EU-richtlijnen of de nationale praktijk. Wanneer een land geen beleid heeft op een bepaalde indicator, krijgt het een standaardscore 1.

Binnen elk van de zeven beleidsterreinen worden de indicatorscores gemiddeld tot een van vier dimensiescores waarmee hetzelfde beleidsaspect wordt beoordeeld. De vier dimensiescores worden vervolgens gemiddeld tot een score per beleidsterrein voor elk van de zeven beleidsterreinen per land, die, na nogmaals te zijn gemiddeld, tot de totaalscore per land leiden. Teneinde ranglijsten en vergelijkingen te kunnen maken, wordt de oorspronkelijke schaal van 1-3 omgezet in een schaal van 0-100 voor de dimensies en beleidsterreinen, waarbij 100% de hoogste score is.

Wie heeft de gegevens verzameld?

In tegenstelling tot indices die zijn gebaseerd op de meningen van deskundigen, is de MIPEX gebaseerd op openbare wetten, beleidsmaatregelen en onderzoek-resultaten. In elk land hebben onafhankelijke onderzoekers en beroepsbeoefenaren op het gebied van migratierecht, onderwijs en antidiscriminatie, de score voor elke indicator ingevuld op basis van de openbare documenten die in mei 2010 in een land beschikbaar waren. De scores voor maart 2007 waren ook verkregen voor nieuwe indicatoren op andere gebieden dan onderwijs (nieuw beleidsterrein). Alle scores zijn anoniem collegiaal getoetst door een tweede deskundige. De Migration Policy Group heeft eventuele afwijkingen gemodereerd en de ingevulde vragenlijsten gecontroleerd op consistentie tussen beleidslijnen en landen in de tijd. Ten slotte hebben nationale deskundigen bijdragen geleverd ten aanzien van beleidsveranderingen en de achterliggende redenen.

Hoe beïnvloedt het beleid de integratie?

De MIPEX laat zien hoe landen beter kunnen presteren bij het scheppen van het wettelijke kader waarin immigranten kunnen bijdragen aan het welzijn van een land, waarin zij gelijke toegang hebben tot werk en onderwijs, in veiligheid met hun gezinnen leven, actieve burgers worden en beschermd zijn tegen discriminatie.

Omdat beleidsmaatregelen een van de factoren zijn die de integratie beïnvloeden, kan de MIPEX worden gebruikt als uitgangspunt om te evalueren hoe beleidsveranderingen de integratie in de praktijk kunnen verbeteren. Deze informatie moet afkomstig zijn uit officiële statistieken, begrotingen, project- en wetenschappelijke evaluaties, overheidsrapporten en bewijsmateriaal van ngo's, rechtbanken en migranten. Met nader onderzoek zal moeten worden nagegaan of een beleid in de praktijk werkt en hoe veranderingen in het integratiebeleid worden:

1. gebaseerd op feiten en internationale normen;
2. gefinancierd en uitgevoerd;
3. geëvalueerd voor degenen die ervan moeten profiteren;
4. beoordeeld op hun bredere gevolgen voor de samenleving;
5. verbeterd op basis van nieuwe feiten.

HANDLEIDING VOOR GEBRUIKERS

Integratiepartijen kunnen vaak moeilijk actuele, alomvattende onderzoeksgegevens en analyses vinden waarop zij hun beleidsmaatregelen, wijzigingsvoorstellen en projecten voor de totstandbrenging van gelijkheid in hun land kunnen baseren. In plaats daarvan vinden ze wellicht anekdotische, verouderde informatie en fragmentarische statistieken die te ver afstaan van het werkelijke effect op de levens van mensen om bruikbaar te zijn voor het formuleren van verbeteringen.

De MIPEX wil dit probleem aanpakken door een alomvattend instrument aan te bieden waarmee het integratiebeleid kan worden beoordeeld, vergeleken en verbeterd. De MIPEX omvat 31 landen om een beeld van het integratiebeleid in heel uiteenlopende omgevingen te geven. Jarenlang is Noord-Amerika het immigratiecontinent genoemd, terwijl Europa grotendeels een emigratiecontinent was. Sommige Europese landen (waaronder vele in Centraal-Europa en het Oostzeegebied) zijn dat nog steeds. Maar tegenwoordig zijn zeer veel Europese landen gevestigde immigratielanden (Scandinavische landen, West-Europa, de grote zuidelijke landen) waar jaarlijks veel mensen binnenkomen, vaak meer dan er uitgaan. Voor sommige landen (waaronder Zuid-Europa, Tsjechië, Finland en Ierland) is immigratie een heel recent verschijnsel, terwijl veel landen arbeidsmigranten aantrekken. Zie voor meer informatie over deze termen www.mipex.eu.

Met het instrument kunt u diep graven in de vele factoren die van invloed zijn op de integratie van migranten in de samenleving en kunt u de complete MIPEX-uitkomsten benutten om vroegere en toekomstige veranderingen in het beleid te analyseren en te beoordelen.

Overheid

Het MIPEX-instrument geeft beleidsmakers de beschikking over een snel naslagwerk om het effect van hun beleidswijzigingen te beoordelen en een algemene indruk te krijgen van de sterke en zwakke punten van hun land. Hierdoor kunnen overheden de gevolgen van hun aanpak en beleidswijzigingen bekijken. Het instrument markeert beleid dat goed scoort en terreinen waarop wellicht verbetering mogelijk is. U kunt deze sterke en zwakke punten vergelijken met andere landen in uw regio, in Europa of in Noord-Amerika, of met alle landen tegelijk. U kunt inspiratie vinden voor beleidsmaatregelen en lessen trekken uit hun doelstellingen, uitvoeringspraktijk en resultaten. U kunt de MIPEX ook gebruiken om het effect van toekomstige veranderingen te beoordelen en beleid uit het verleden te evalueren. Verder kunt u aanwijzingen verzamelen en uitwisselen voor de financiering, uitvoering en evaluatie van beleidsmaatregelen in het verleden, zodat toekomstig beleid kan worden verbeterd.

www.mipex.eu/government

Pleitbezorging

Pleitbezorgende organisaties en migranten kunnen hun op de praktijk en op ervaringen gebaseerde aanbevelingen combineren met de onderzoeksbevindingen van de MIPEX. Met dit instrument voor benchmarking kunnen zij internationale informatie en normen inbrengen in hun belangenbehartiging. De MIPEX houdt niet alleen beleidsveranderingen bij, maar kan ook proactief worden gebruikt om de uitvoering te verbeteren en beleidswijzigingen voor te stellen die de integratie zouden verbeteren. U kunt zien hoe het beleid op specifieke terreinen kan worden verbeterd en hoe bestaand beleid beter kan worden uitgevoerd door het te vergelijken met de aanpak van de best scorende landen en met de hoogste normen.

www.mipex.eu/advocacy

Mondiale spelers

De MIPEX kan door mondiale spelers gebruikt worden als benchmark om het effect van internationale en Europese normen, of het nu dwingend recht, vrijwillige overeenkomsten of aanbevelingen betreft, op het nationale recht en beleid te beoordelen. Hij geeft ook informatie over hoe nationale regeringen zich hebben gebonden aan de uitvoering van die normen. U kunt zien wie achterblijft bij de normen, wie verder gaat, of normen hebben geleid tot verandering en verbetering, en of er behoefte is aan hulp bij het ontwikkelen van uitvoeringsmaatregelen. Waar geen normen bestaan kunt u zien of er ruimte is voor toekomstige samenwerking door te kijken naar gemeenschappelijke sterke en zwakke punten.

www.mipex.eu/global-actors

Onderzoek

Aangezien het project zich richt op het zichtbaar en bruikbaar maken van gegevens over het integratiebeleid voor het grote publiek, integreren onderzoekers het in hun onderzoek, waardoor de MIPEX een platform wordt voor meer vergelijkende kennis over integratie. Hij voorziet in een systematische indeling die zeven expertisegerieden en op dit moment 31 landen omspan. Het evaluatiekader zet het beleid om in getallen met behulp van nationale deskundigen die de feiten over wetgeving en beleid melden. De scores en de schalen zorgen voor duidelijke en samenhangende interpretaties op basis van normen voor gelijke behandeling. De volledige resultaten en commentaren van deskundigen kunnen worden gedownload en met het interactieve online instrument kunt u landen vergelijken. De hele dataset kan worden gebruikt voor grondig kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar specifieke thema's, voor vergelijkingen tussen landen en om te evalueren hoe verschillende factoren uitwerken op het beleid en waarom landen van elkaar verschillen. Als u de wettelijke en de maatschappelijke integratie met elkaar in verband wilt brengen, kan met multivariate analyse het beleid worden vergeleken met gegevens over de financiering, de publieke opinie en de mening van migranten, de resultaten van officiële evaluaties en veranderingen in integratiestatistieken.

www.mipex.eu/research

Media

De MIPEX is voor internationale en nationale media een betrouwbaar en snel naslagwerk voor een grondig inzicht in gebieden waarop landen goed presteren bij het bieden van gelijke rechten, verantwoordelijkheden en kansen aan migranten, en gebieden waarop ze achterblijven. U kunt landen vergelijken met hun buurlanden of andere landen, en een overzicht krijgen van wat er is veranderd en wat er gedaan zou kunnen worden om de integratie te verbeteren. Doordat de MIPEX permanent wordt geactualiseerd, kunt u regelmatig achtergrondinformatie raadplegen om op de hoogte te blijven van de integratieagenda voor migranten in uw land en het effect daarvan op de samenleving. U kunt er de redenen vinden voor lage en hoge scores van uw land en de resultaten gebruiken om de menselijke invalshoek in verhalen over migranten en hun ervaringen te versterken.

www.mipex.eu/press

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

WWW.MIPEX.EU/KEY-FINDINGS

Sterkste en zwakste punten

De 31 Europese en Noord-Amerikaanse landen in de MIPEX hebben gemiddeld een beleid dat halverwege de gunstigste norm voor integratie ligt. Met een score van rond de 50% scheppen de beleidsmaatregelen al met al evenveel belemmeringen als kansen om immigranten gelijkwaardige leden van de samenleving te laten worden. Arbeidsmigranten, herenigde gezinnen en langdurig ingezetenen hebben een basis van zekerheid, rechten en bescherming tegen discriminatie. De drie grootste belemmeringen gelden voor duurzaam gevestigde buitenlanders die het staatsburgerschap willen verwerven of politiek actief willen worden en voor alle kinderen, ongeacht hun achtergrond, die op school samen willen leren en presteren.

Rangorde

In de beste tien landen profiteren immigranten van een enigszins gunstig beleid in de Benelux (BE, NL), Noord-Amerika (CA, US), de Scandinavische landen (FI, NO, SE) en Zuid-Europa (IT, PT, ES). SE, nog altijd aan kop ondanks wijzigingen in het gezinsherenigingsbeleid, werkt aan een betere uitvoering en betere resultaten van het beleid inzake gelijke rechten en verantwoordelijkheden. PT, dat de achterstand op SE heeft verkleind, heeft EU-normen zodanig omgezet in wetgeving dat de status van immigranten zekerder is geworden (zie ook BE, ES). Goed ontwikkelde integratiemaatregelen in oude en nieuwe immigratielanden tonen aan dat niet alleen traditie en ervaring belangrijk zijn, maar ook politieke wil. AT, CH, Centraal-Europa en de Baltische staten blijven nog achter.

Veranderingen

Integratiebeleid verandert in kleine stapjes, maar met potentieel grote gevolgen voor de levens van mensen. De meeste landen zijn in totaal net 1 punt omhoog gegaan op de 100-puntenschaal van de MIPEX. Hoewel er door de crisis weinig is veranderd in het beleid, kunnen bezuinigingen de uitvoering van het beleid en de gevolgen voor immigranten wel aantasten. Vanwege grote hervormingen zijn de integratiemogelijkheden licht verbeterd in GR (+10) en LU (+8) en verslechterd in het UK (-10). Bij bestudering van de zes MIPEX-beleidslijnen waarvoor gegevens uit 2007 en 2010 beschikbaar zijn, blijkt dat 6 landen zijn gestegen in de richting van de 50%-grens van de MIPEX, terwijl 10 landen verdere vooruitgang hebben geboekt boven die lijn. Landen die de laatste tijd gewieft hebben (+0), hebben geen of tegenstrijdige stappen ondernomen. Nieuwe omstandigheden hebben in vier toonaangevende landen tot een omkering van de ontwikkelingsrichting geleid.

Trends

Uit de MIPEX komen sterke positieve statistische correlaties tussen de verschillende beleidslijnen naar voren. De meeste landen die het goed (of slecht) doen

op één integratieaspect doen het ook goed (of slecht) op de andere aspecten.

Arbeidsmarktmobiliteit en gezinshereniging:

Immigrantengezinnen hebben meer mogelijkheden voor hereniging en participatie in landen die alle nieuwkomers helpen de juiste loopbaan te vinden, waarbij de best presterende landen oude en nieuwe landen zijn die arbeidsmigratie aantrekken.

Arbeidsmarktmobiliteit en onderwijs: Landen waar volwassen immigranten de gelegenheid hebben om hun werk, vaardigheden en kwalificaties te verbeteren, hebben meer oog en komen eerder in actie voor de specifieke behoeften en mogelijkheden van hun kinderen.

Toegang tot nationaliteit, politieke participatie, antidiscriminatie:

Nieuwkomers worden meer aangemoedigd om als buitenlanders in de politiek te participeren in dezelfde landen die hen aanmoedigen het staatsburgerschap te verwerven. Waar de overheid slechts direct verantwoordelijk is voor de eigen staatsburgers, is het voor een immigrant vaak moeilijker om er zelf een te worden. Landen die naturalisatie mogelijk maken zijn ook geneigd alle ingezetenen te beschermen tegen vele vormen van discriminatie, waaronder discriminatie op basis van nationaliteit.

Gezinshereniging en langdurig verblijf: Landen neigen ertoe zekere en gelijke rechten te verlenen aan gezinnen en langdurig ingezetenen.

Voorwaarden voor verblijf: de vele strenge voorwaarden waaraan immigranten van oudsher moeten voldoen om na vele jaren in aanmerking te komen voor naturalisatie, worden in toenemende mate opgelegd aan nieuwkomers die zich blijvend willen vestigen of zich willen herenigen met hun gezin.

Gebruik van de feiten om het beleid te verbeteren

Er zijn maar weinig landen die hun integratiebeleid baseren op harde feiten. De grote nadruk op aantallen immigranten en toetsscores of -niveaus zegt weinig over de integratiegraad van de samenleving in de loop van de tijd. Sommige overheden volgen statistieken over integratietrends, maar slechts weinig landen gaan na of hun beleid daar enig effect op heeft gehad. Het vaakst worden feiten gebruikt op het gebied van werk en onderwijs voor migranten. Naarmate partijen de integratie politiseren om stemmen te winnen, wordt succes afgemeten aan verkiezingsuitslagen en publieke perceptie. Ongeacht of integratie een prioriteit is, worden nationale veranderingen vaak gerechtvaardigd met een verwijzing naar het internationaal recht en voorbeelden uit andere landen. In Europa zijn nationale beleidsmaatregelen gunstiger en gelijksoortiger waar het EU-recht van kracht is (gezinshereniging, langdurig verblijf en antidiscriminatie).

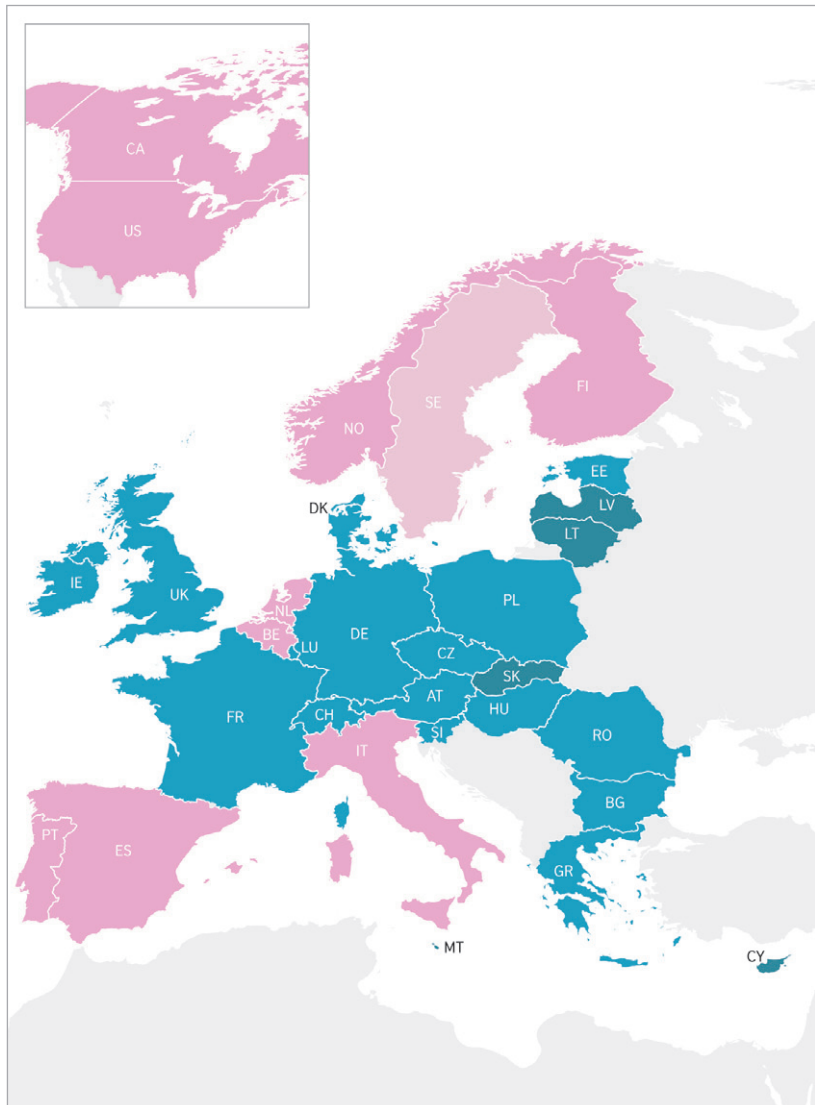
0	Zeer ongunstig
1–20	Ongunstig
21–40	Minder gunstig
41–59	Halverwege het niveau van 'best practice'
60–79	Gunstig
80–100	Zeer gunstig

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

Rangorde	Land	Verandering sinds MIPEX III*	II**
1	SE – Zweden	83 ▼ (-1)	
2	PT – Portugal	79 ▲ (+5)	
3	CA – Canada	72 ▲ (+1)	
4	FI – Finland	69 ■ (0)	
5	NL – Nederland	68 ■ (0)	
6	BE – België	67 ▲ (+4)	
7	NO – Noorwegen	66 ▼ (-1)	
8	ES – Spanje	63 ▲ (+3)	
9	US – Verenigde Staten	62 ■	
10	IT – Italië	60 ▼ (-1)	
11	LU – Luxemburg	59 ▲ (+8)	
12	DE – Duitsland	57 ▲ (+1)	
	UK – Verenigd Koninkrijk	57 ▼ (-10)	
14	DK – Denemarken	53 ▲ (+2)	
	EU gemiddelde	52 ■	
15	FR – Frankrijk	51 ■ (0)	
16	GR – Griekenland	49 ▲ (+10)	
	IE – Ierland	49 ▲ (+1)	
18	SI – Slovenië	48 ■ (0)	
19	CZ – Tsjechië	46 ▲ (+4)	
	EE – Estland	46 ▲ (+2)	
21	HU – Hongarije	45 ▲ (+3)	
	RO – Roemenië	45 ■	
23	CH – Zwitserland	43 ■ (0)	
24	AT – Oostenrijk	42 ▲ (+3)	
	PL – Polen	42 ▲ (+1)	
26	BG – Bulgarije	41 ■	
27	LT – Litouwen	40 ▲ (+1)	
28	MT – Malta	37 ■ (0)	
29	SK – Slowakije	36 ■ (0)	
30	CY – Cyprus	35 ■ (0)	
31	LV – Letland	31 ▲ (+3)	

* De totaal score betreft onderwijs en de zes andere beleidsterreinen.

** Onderwijs niet inbegrepen. Het betreft hier veranderingen in de zes andere beleidsterreinen gemeten in MIPEX II en III.

ARBEIDSMARKT-MOBILITEIT

WWW.MIPEX.EU/LABOUR-MARKET-MOBILITY

Het beste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Een immigrant met het recht om in het land te wonen en te werken heeft dezelfde kansen op de arbeidsmarkt als ieder ander. Vanaf de eerste dag dat zij in het land is, kunnen zij en haar gezinsleden beginnen te solliciteren naar elke baan in de particuliere of openbare sector. Haar in het buitenland behaalde diploma's worden erkend. Zij kan vervolgens haar vaardigheden verbeteren met behulp van opleidingen en studiebeurzen. De staat moedigt haar aan door zich te richten op haar specifieke behoeften – zij kan bijvoorbeeld een beroepsgerichte taal cursus volgen. Jobcoaches en speciaal opgeleide medewerkers helpen haar bij het vaststellen van haar vaardigheden en het gebruik van openbare diensten voor arbeidsbemiddeling. Als zij eenmaal een baan heeft, heeft zij dezelfde rechten als alle werknemers in het land.

Het ergste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Wanneer een immigrant niet volwaardig kan bijdragen aan het economische leven van een land, gaan zijn vaardigheden en ambities verloren. Hij moet vijf jaar wachten tot hij dezelfde rechten heeft om te werken, te studeren of zijn eigen onderneming te beginnen als staatsburgers van het land. En zelfs dan nog mag hij in een groot aantal sectoren en beroepen niet werken. Intussen moet hij zelf naar werk zoeken, zonder enige algemene of gerichte steun. Omdat zijn buitenlandse diploma's niet erkend worden, moet hij misschien zijn carrière opgeven en elk baantje aannemen dat hij maar kan krijgen. Werkgevers hoeven hem niet dezelfde arbeidsomstandigheden of sociale zekerheid te bieden die zijn collega's krijgen.

Gemiddeld

Bij het zoeken van een baan hebben niet alle buitenlandse ingezetenen met recht op werk gelijke toegang tot het geheel van de arbeidsmarkt, het onderwijsstelsel of diensten voor arbeidsbemiddeling. Alleen burgers met de eigen nationaliteit en een EU-nationaliteit hebben in Europa bijvoorbeeld gelijke kansen in de openbare sector en beschikken over betere procedures voor de erkenning van hun diploma's van buiten de EU. De meeste immigranten kunnen gebruikmaken van openbare voorzieningen voor arbeidsbemiddeling. Gerichte steun is in de meeste landen het grootste zwakte punt. Deze

algemene diensten zijn zelden in staat om in te gaan op specifieke behoeften, in het bijzonder van migrantenvrouwen en -jongeren. Als immigranten een baan hebben gevonden, moeten zij van dezelfde arbeidsomstandigheden en toegang tot vakbonden kunnen genieten als nationale staatsburgers. Deze werknemers, die de volle belasting betalen, zijn uitgesloten van delen van het socialezekerheidsstelsel.

Immigranten krijgen betere toegang tot de arbeidsmarkt en meer gerichte steun in de gevestigde immigratielanden. Evenzo zijn de landen die de toegang beperken gewoonlijk niet de landen die trachten te profiteren van de specifieke vaardigheden van immigranten. Als uitzonderingen op deze trends verspillen BE, FR en LU het economisch potentieel van veel van hun ingezetenen van buiten de EU door wel gerichte steun aan te bieden maar veel sectoren voor hen gesloten te houden. Landen die de laatste tijd afhankelijk zijn geweest van arbeidsmigranten (CZ, IT, ES, PT) kunnen hen wel gelijk behandelen als werknemers, maar negeren vaak de specifieke uitdagingen waarmee migranten geconfronteerd worden. EE en RO komen naar voren als de enige Centraal-Europese landen die enigszins voorbereid zijn op hun toekomstige migratiebehoeften.

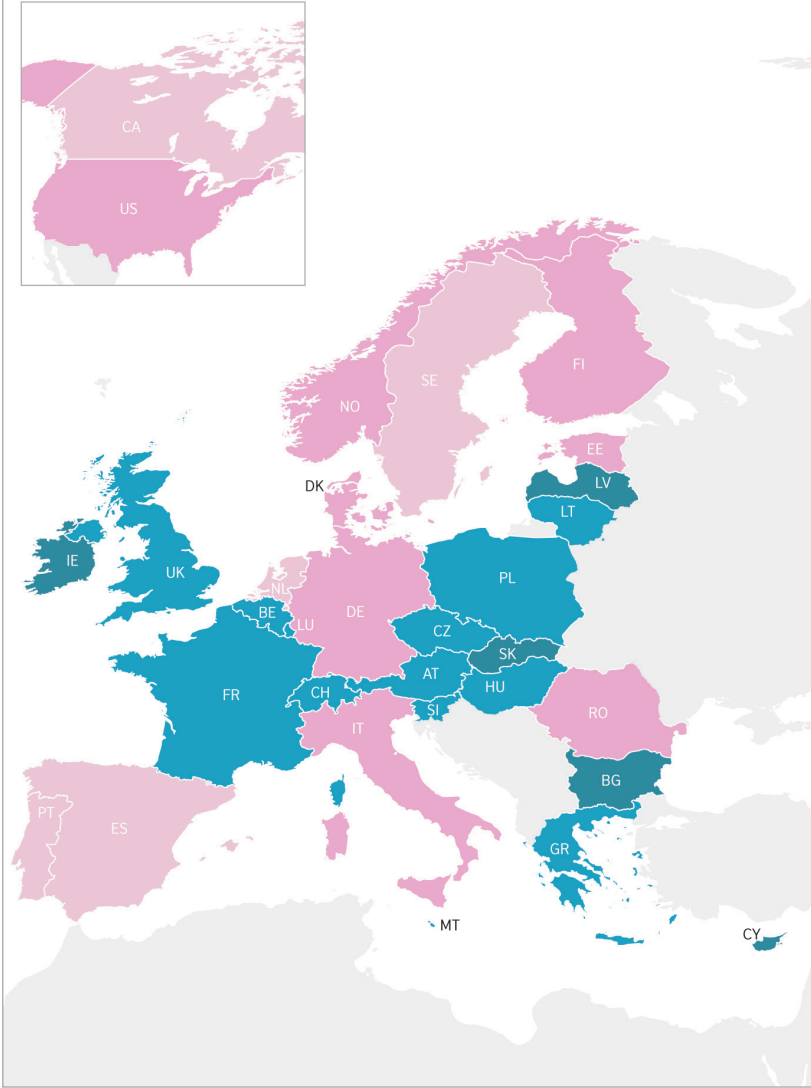
Veranderingen en trends

Van 2007 tot 2010 hebben immigranten in 10 landen meer arbeidsmarktsteun ontvangen. Meer wettige ingezetenen hebben gelijke toegang tot werk en opleiding in verschillende nieuwe immigratielanden (GR, ES, PT) en in Centraal-Europa (HU, PL, LV). Landen maken soms gebruik van mogelijkheden in het EU-recht om hun wetgeving te verbeteren. Meer gevestigde immigratielanden hebben vooruitgang geboekt met gerichte steunmaatregelen, die over het algemeen in alle landen zwak zijn. Immigranten in AT en DK krijgen verschillende nieuwe gerichte steunmaatregelen te zien, terwijl hun diploma's beter kunnen worden erkend in CA, PT en LU.

0	Zeer ongunstig
1–20	Ongunstig
21–40	Minder gunstig
41–59	Halverwege het niveau van 'best practice'
60–79	Gunstig
80–100	Zeer gunstig

ARBEIDSMARKT-MOBILITEIT

Rangorde Land		MIPEX%	
		III	II
1	SE – Zweden	100	■ (100)
2	PT – Portugal	94	▲ (80)
3	NL – Nederland	85	■ (85)
4	ES – Spanje	84	▲ (79)
5	CA – Canada	81	▲ (77)
6	DE – Duitsland	77	■ (77)
7	DK – Denemarken	73	▲ (64)
	NO – Noorwegen	73	▼ (76)
9	FI – Finland	71	■ (71)
10	IT – Italië	69	■ (69)
11	RO – Roemenië	68	■
	US – Verenigde Staten	68	■
13	EE – Estland	65	■ (65)
	EU gemiddelde	57	■
14	AT – Oostenrijk	56	▲ (44)
15	CZ – Tsjechië	55	■ (55)
	UK – Verenigd Koninkrijk	55	■ (55)
17	BE – België	53	■ (53)
	CH – Zwitserland	53	■ (53)
19	GR – Griekenland	50	▲ (45)
20	FR – Frankrijk	49	■ (49)
21	LU – Luxemburg	48	▲ (45)
	PL – Polen	48	▲ (45)
23	LT – Litouwen	46	■ (46)
24	SI – Slovenië	44	■ (44)
25	MT – Malta	43	▼ (48)
26	HU – Hongarije	41	▲ (36)
27	BG – Bulgarije	40	■
28	IE – Ierland	39	▼ (42)
29	LV – Letland	36	▲ (27)
30	CY – Cyprus	21	■ (21)
	SK – Slowakije	21	■ (21)

GEZINSHERENIGING

WWW.MIPEX.EU/FAMILY-REUNION

Het beste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Gezinnen die succesvol herenigd worden, hebben de sociaal-culturele stabiliteit om deel te nemen aan de samenleving. In Europa heeft een gezin dat niet afkomstig is uit de EU dezelfde rechten en verantwoordelijkheden als een EU-gezin dat van het ene land naar een ander land verhuist. Bij aankomst dient een nieuwkomer een aanvraag in voor haar echtgenoot/partner en kinderen, en voor de van hen afhankelijke ouders en grootouders. De procedure is kosteloos en kort. Autoriteiten hebben geen reden om haar aanvraag af te wijzen als deze niet vals is en geen gevaar voor de veiligheid oplevert. De staat bevordert de integratie van het gezin door het te helpen aan toegang tot scholen, werk en sociale programma's.

Het ergste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Een immigrant die gescheiden wordt gehouden van zijn gezin heeft weinig vooruitzichten op integratie in de gemeenschap waarin hij woont. Hij moet jaren wachten om langdurig ingezetene te worden. Zelfs dan erkent de wet alleen het traditionele kerngezin. Gezinshoofden moeten aan zware voorwaarden voldoen zonder steun van de overheid. Alleen degenen met een hoog inkomen, een vaste baan en hoge scores voor taal- en inburgeringstoetsen kunnen samenwonen met hun gezin. De procedures zijn lang en duur en de uitkomst staat niet vast. De wet dwingt leden van een herenigd gezin tot afhankelijkheid van de kostwinner omdat zij niet mogen werken of gebruik kunnen maken van overheidsuitkeringen. Zij hebben geen recht op een zelfstandige verblijfsvergunning, zelfs niet als het gezinshoofd overlijdt, gaat scheiden of hen misbruikt of mishandelt.

Gemiddeld

De meeste immigranten in Europa en Noord-Amerika hebben een wettelijk recht op gezinshereniging dat enigszins gunstig is voor hun integratie en die van hun gezinnen. Landen met een beperkte definitie van het begrip 'gezin' leggen vaak ook zware voorwaarden op aan de kostwinner. Landen met ruimere definities beperken die voorwaarden vaak uit eerbied voor het gezinsleven. Aanvragers moeten aantonen een 'vast en toereikend' inkomen te hebben, meestal vaag gedefinieerd en hoger dan wat nationale staatsburgers nodig hebben om van sociale bijstand te leven. Weinig

landen leggen taal- of integratievoorwaarden op. Maar naarmate meer landen dat wel doen, breiden ze die uit met voorwaarden die vóór aankomst aan partners worden gesteld. Gezinnen verwerven over het algemeen zowel een vaste verblijfsvergunning als gelijke rechten, maar bij het aanvragen van een zelfstandige verblijfsvergunning worden gezinsleden geconfronteerd met aanzienlijke wachttijden en voorwaarden.

Een veilig gezinsleven is het uitgangspunt voor integratie in Noord-Amerika, de Scandinavische landen, Noordwest-Europa en nieuwe arbeidsmigratielanden. Bij hen zijn de definities van het gezin en de voorwaarden meer inclusief in CA dan in de US, meer in SE en FI dan in NO, en meer in ES en PT dan in IT. Gunstige wettelijke voorwaarden in Centraal-Europa worden toegepast middels zeer discretionaire procedures.

Veranderingen en trends

Sinds 2007 is er weinig veranderd voor gezinnen van buiten de EU die zich willen herenigen in Europa en wier toekomst onzeker blijft. Procedures zijn gunstiger geworden in vijf, maar ongunstiger geworden in elf landen. Landen (recentelijk GR, LU, ES) verlenen nu basisrechten en verblijfszekerheid, vaak om te voldoen aan het EU-recht. Omdat het hierbij om minimumnormen gaat, zijn er weinig landen die er niet aan voldoen, maar nog minder landen gaan verder dan het minimum. Beslissers zijn het meest oneens over de toepassing van de voorwaarden voor gezinshereniging. Landen met gunstige beleidsmaatregelen (BE, PT, SE) proberen inkomens- of huisvestingseisen te stellen op basis van wat van alle ingezetenen in de samenleving wordt verwacht. Maar gevestigde immigratielanden vragen in toenemende mate van immigranten dat zij voldoen aan voorwaarden waaraan veel nationale staatsburgers niet zouden kunnen voldoen: hogere huwelijksleeftijd (UK), hoger inkomen (AT), meer toetsen (NL), ook voor partners in het buitenland (NL, DE, FR, DK), meestal tegen hogere kosten maar met weinig steun. Voorwaarden die in de praktijk niet bevorderlijk zijn voor gezinshereniging en integratie zouden ongerechtvaardigd kunnen zijn op grond van het EU-recht (2003/86/EG). Immigranten zijn begonnen zaken aan te spannen bij nationale rechters en het Europese Hof van Justitie (bijvoorbeeld de zaak-Chakroun in NL).

■ 0

■ 1–20

■ 21–40

■ 41–59

■ 60–79

■ 80–100

Zeer ongunstig

Ongunstig

Minder gunstig

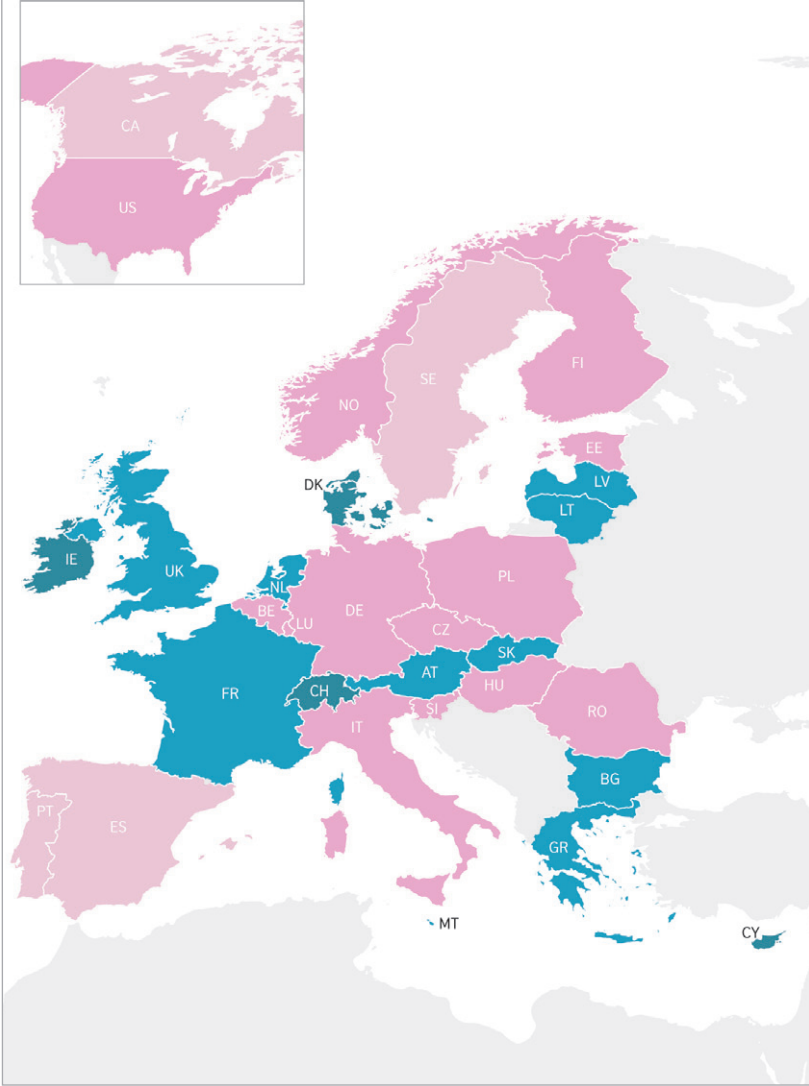
Halverwege het niveau van 'best practice'

Gunstig

Zeer gunstig

GEZINSHERENIGING

Rangorde Land	MIPEX%	
	III	II
1 PT – Portugal	91 ▲ (89)	
2 CA – Canada	89 ■ (89)	
3 ES – Spanje	85 ▲ (76)	
4 SE – Zweden	84 ▼ (89)	
5 SI – Slovenië	75 ■ (75)	
6 IT – Italië	74 ▼ (78)	
7 FI – Finland	70 ■ (70)	
8 BE – België	68 ▼ (70)	
NO – Noorwegen	68 ▼ (72)	
10 LU – Luxemburg	67 ▲ (53)	
PL – Polen	67 ■ (67)	
US – Verenigde Staten	67 ■	
13 CZ – Tsjechië	66 ■ (66)	
14 EE – Estland	65 ■ (65)	
RO – Roemenië	65 ■	
16 HU – Hongarije	61 ▲ (56)	
17 DE – Duitsland	60 ▼ (62)	
EU gemiddelde	60 ■	
18 LT – Litouwen	59 ■ (59)	
19 NL – Nederland	58 ▼ (59)	
20 UK – Verenigd Koninkrijk	54 ▼ (56)	
21 SK – Slowakije	53 ■ (53)	
22 FR – Frankrijk	52 ▼ (53)	
23 BG – Bulgarije	51 ■	
24 GR – Griekenland	49 ▲ (47)	
25 MT – Malta	48 ▼ (50)	
26 LV – Letland	46 ■ (46)	
27 AT – Oostenrijk	41 ▼ (43)	
28 CH – Zwitserland	40 ■ (40)	
29 CY – Cyprus	39 ■ (39)	
30 DK – Denemarken	37 ■ (37)	
31 IE – Ierland	34 ▼ (36)	

ONDERWIJS

WWW.MIPEX.EU/EDUCATION

Het beste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Ieder kind in het land kan van kleuterklas tot universiteit onderwijs volgen en het beste uit zichzelf halen. Het profiteert van dezelfde algemene maatregelen als klasgenoten met dezelfde sociaaleconomische achtergrond. Als het kind andere behoeften heeft vanwege de eigen immigratie-ervaringen of die van het gezin, ontvangt het aanvullende steun. Docenten zijn opgeleid om die behoeften te herkennen en even hoge verwachtingen van het kind te hebben. Het heeft recht op extra programma's en onderwijs om achterstanden in te lopen en de taal te leren. De ouders van het kind spelen een actieve rol in het onderwijs omdat de school hen nadrukkelijk betreft bij elke stap in het traject. Kind en ouders introduceren ook nieuwe kansen in de school. Alle leerlingen kunnen meedoen aan lessen over de taal en cultuur van het gezin. De school hanteert een interculturele benadering in haar lesprogramma, leerboeken, rooster en aanstellingsbeleid. Het kind leert, net als alle leerlingen en medewerkers, leren en leven in een diverse samenleving.

Het ergste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

De school functioneert niet als motor voor de integratie van migrantenleerlingen. Veel kinderen die in het land wonen hebben niet eens recht op volwaardig onderwijs. Slechts een paar scholen of ad-hocprojecten houden zich bezig met integratie. Het grootste deel van de tijd wordt een migrantenkind net zo behandeld als alle anderen van zijn leeftijd. Erger nog, docenten kunnen het kind soms alleen maar als probleem zien. Zij weten niet hoe ze ouders zoals die van hem kunnen bereiken, met andere talen en achtergronden. Het kind leert nooit goed de taal van zijn familie, noch de taal van het gastland, omdat taalondersteuning slecht is of ontbreekt. Het komt met andere migrantenleerlingen terecht op scholen die onderpresteren. Docenten en medewerkers zijn zelf niet divers en kunnen niet omgaan met de diversiteit in hun school. De leerlingen wordt niet geleerd respect te hebben voor en samen te werken met mensen van diverse achtergronden.

Gemiddeld

Onderwijs, een nieuwe beleidslijn in de MIPEX, komt naar voren als een belangrijk zwak punt in het integratiebeleid van de meeste landen. In weinig schoolsystemen wordt een professionele beoordeling gemaakt van wat kinderen van nieuwkomers in het buitenland hebben geleerd. De meeste kinderen hebben in elk geval impliciet het recht om kleuterklassen en verplicht onderwijs te volgen. Ze maken ook gebruik van algemene maatregelen om achtergestelde leerlingen te helpen. Ze zullen daarvan net zo veel of weinig profiteren als andere leerlingen met dezelfde sociale achtergrond.

Toch kunnen migrantenleerlingen ook problemen hebben op school om andere redenen dan hun autochtone leeftijdgenoten. Hier houden de scholen een ruime discretionaire bevoegdheid om te besluiten of zij al dan niet moeten ingaan op de specifieke behoeften van migrantenleerlingen, hun docenten en hun ouders, en de resultaten moeten volgen. Zonder duidelijke vereisten of aanspraken krijgen leerlingen gedurende hun schoolloopbaan en in het hele land niet de steun die zij nodig hebben, met name in gemeenschappen met veel immigranten of weinig middelen. Immigrantengroepen hebben recht op steun bij het leren van de taal, maar vaak wordt daarbij niet dezelfde norm aangehouden als bij de rest van het lesprogramma. Vrijwel geen enkel land beschikt over een systeem om scholen of onderwijzend personeel te diversifiëren; de meeste scholen lopen daardoor nieuwe kansen mis die een diverse leerlingenpopulatie biedt.

Weinig onderwijsstelsels in Europa passen zich aan aan de realiteit van de immigratie. De meest betrokken stelsels zijn te vinden in Noord-Amerika, de Scandinavische landen en de Benelux. Het UK is koploper bij de grootste Europese immigratielanden; PT presteert als beste onder de nieuwe immigratielanden, CZ in Centraal-Europa en EE in het Oostzeegebied. De overige landen blijven onder de grens van 50%, sommige zelfs op een kritiek laag niveau (FR, IE, LV, LT, BG, HU).

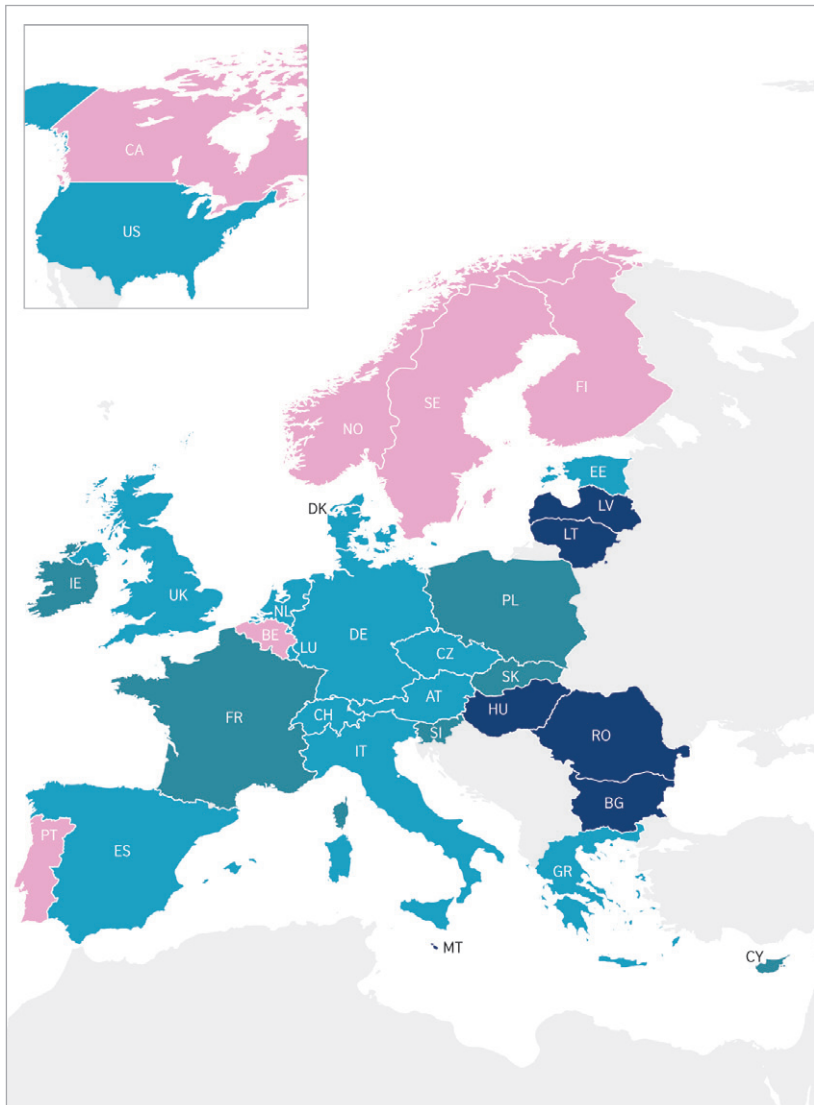
Rangorde
Land

MIPEX % III

1	SE – Zweden	77
2	CA – Canada	71
3	BE – België	66
4	FI – Finland	63
	NO – Noorwegen	63
	PT – Portugal	63
7	UK – Verenigd Koninkrijk	58
8	US – Verenigde Staten	55
9	LU – Luxemburg	52
10	DK – Denemarken	51
	NL – Nederland	51
12	EE – Estland	50
13	ES – Spanje	48
14	CH – Zwitserland	45
15	AT – Oostenrijk	44
	CZ – Tsjechië	44
17	DE – Duitsland	43
18	GR – Griekenland	42
19	IT – Italië	41
	<i>EU gemiddelde</i>	39
20	CY – Cyprus	33
21	FR – Frankrijk	29
	PL – Polen	29
23	IE – Ierland	25
24	SK – Slowakije	24
	SI – Slovenië	24
26	RO – Roemenië	20
27	LV – Letland	17
	LT – Litouwen	17
29	MT – Malta	16
30	BG – Bulgarije	15
31	HU – Hongarije	12

0	Zeer ongunstig
1–20	Ongunstig
21–40	Minder gunstig
41–59	Halverwege het niveau van 'best practice'
60–79	Gunstig
80–100	Zeer gunstig

ONDERWIJS

POLITIEKE PARTICIPATIE

WWW.MIPEX.EU/POLITICAL-PARTICIPATION

Het beste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Wanneer staten politieke mogelijkheden toestaan, kunnen alle ingezetenen deelnemen aan het democratische leven. Nieuwkomers genieten dezelfde burgerlijke vrijheden als nationale staatsburgers. Een immigrant mag kiezen en gekozen worden bij lokale verkiezingen en kan gebruikmaken van elementaire politieke vrijheden, net als nationale staatsburgers, na een beperkt aantal jaren legaal verblijf. Zij mag ook stemmen bij regionale verkiezingen. Zij kan worden gekozen in en zelfs voorzitter zijn van een sterk en onafhankelijk overlegorgaan voor immigranten in haar gemeente, haar regio, of voor het hele land. De staat informeert haar over haar politieke rechten en steunt de opkomst van een maatschappelijk middenveld van immigranten.

Het ergste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Een immigrant kan niet bijdragen aan de politieke besluiten die hem het meest raken in de plaats, de regio en het land waar hij woont. De staat beperkt zijn elementaire burgerrechten. Hij mag geen politieke vereniging oprichten, niet lid worden van een partij en niet werken als journalist. Alleen nationale staatsburgers (en, in EU-landen, EU-onderdanen) mogen stemmen. Hij woont in een stad waar de overheid immigranten niet eens inspraak geeft. De staat hanteert geen enkel beleid om hem aan te moedigen deel te nemen aan het democratische leven. Verenigingen die zijn belangen behartigen kunnen niet op overheidssubsidie rekenen.

Gemiddeld

De meeste immigranten hebben weinig mogelijkheden om het beleid dat hen dagelijks raakt te beïnvloeden en te verbeteren. Elf landen, vooral in Centraal-Europa, hebben nog wetten die immigranten elementaire politieke vrijheden ontzeggen. In Europa kunnen niet-EU-onderdanen kandidaat zijn bij gemeentelijke verkiezingen in dertien van de onderzochte landen, lokaal hun stem uitbrengen in negentien landen, regionaal in zeven landen en nationaal in twee landen (PT, UK). Overlegorganen bestaan op lokaal niveau in vijftien landen en op nationaal niveau in elf landen. Zij verschaffen immigranten slechts half-betekenisvolle kansen om het beleid te verbeteren. Ongeveer de helft van de landen betaalt mee aan politieke activiteiten van immigranten, terwijl een derde hen informeert over hun politieke rechten.

Het verlenen van politieke en burgerrechten is een teken van een zelfverzekerd immigratieland. Gevestigde en nieuwe immigratielanden lopen daarbij aanzienlijk uiteen. Immigranten genieten vrijwel geen van deze rechten in Centraal-Europa, de Baltische staten, CY en MT. Alleen IE en PT hebben evenveel politieke mogelijkheden opengesteld als toonaangevende landen in Scandinavië en Noordwest-Europa. In gevestigde immigratielanden met minder gunstige kaders, met name wat betreft het kiesrecht, is hetzij een grondwetsherziening (AT, DE, IT, ES), hetzij meer politieke wil (CA, FR, UK, US) nodig.

Veranderingen en trends

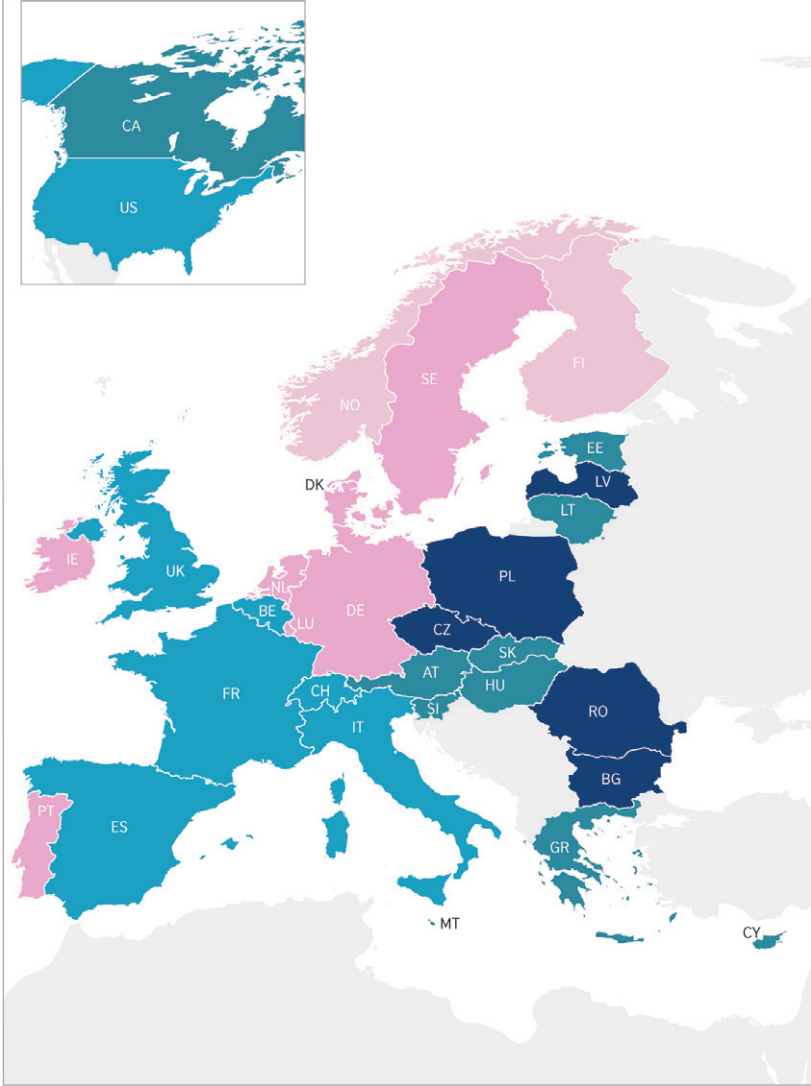
De politieke mogelijkheden voor immigranten worden er niet veel beter op. Het enige land dat aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt is GR (+15), dat de wet op het staatsburgerschap heeft hervormd en veel lokale politieke mogelijkheden heeft verleend. Dit voorbeeld illustreert de bevinding van de MIPEX dat overlegorganen geen alternatief voor het kiesrecht zijn. Landen die het kiesrecht uitbreiden brengen vaker sterke overlegorganen tot stand.

Politieke participatie begint onderdeel te worden van integratiestrategieën. Overlegorganen en kiesrechten ontstonden voor het eerst in de jaren zeventig van de vorige eeuw en staan regelmatig ter discussie in heel Europa en in toenemende mate in Noord-Amerika. De belangrijkste oorzaak voor de verbetering van de MIPEX-scores is niet direct het EU-recht of Verdrag nr. 144 van de Raad van Europa. Nationale en Europese rechters bevorderen de zekerstelling van de elementaire burgerrechten (AT, ES). Nieuwe immigratielanden hebben hernieuwde belangstelling voor zowel overlegorganen (FR, IE, IT, ES, PT) als bepaalde kiesrechten (CZ, EE, LT, SI, LU, SK, BE, GR). De MIPEX-uitkomsten lijken erop te duiden dat overlegorganen gewoonlijk komen (LU, PT, CH) en gaan (BE, DK). Meestal zijn overheden bereid te luisteren. Kiesrechten zijn blijvertjes: moeilijk te verwerven, maar nog moeilijker te herroepen.

Rangorde	Land	MIPEX%	
		III	II
1	NO – Noorwegen	94	■ (94)
2	FI – Finland	87	■ (87)
3	IR – Ierland	79	■ (79)
	NL – Nederland	79	■ (79)
5	LU – Luxemburg	78	▲ (76)
6	SE – Zweden	75	■ (75)
7	PT – Portugal	70	▲ (69)
8	DE – Duitsland	64	■ (64)
9	DK – Denemarken	62	▼ (66)
10	BE – België	59	▼ (61)
	CH – Zwitserland	59	▲ (58)
12	ES – Spanje	56	■ (56)
13	UK – Verenigd Koninkrijk	53	■ (53)
14	IT – Italië	50	■ (50)
15	US – Verenigde Staten	45	■
16	FR – Frankrijk	44	■ (44)
	EU gemiddelde	44	■
17	GR – Griekenland	40	▲ (25)
18	CA – Canada	38	■ (38)
19	AT – Oostenrijk	33	■ (33)
	HU – Hongarije	33	■ (33)
21	EE – Estland	28	■ (28)
	SI – Slovenië	28	■ (28)
23	CY – Cyprus	25	■ (25)
	LT – Litouwen	25	■ (25)
	MT – Malta	25	■ (25)
26	SK – Slowakije	21	■ (21)
27	LV – Letland	18	■ (18)
28	BG – Bulgarije	17	■
29	CZ – Tsjechië	13	■ (13)
	PL – Polen	13	■ (13)
31	RO – Roemenië	8	■

POLITIEKE PARTICIPATIE

LANGDURIG VERBLIJF

WWW.MIPEX.EU/LONG-TERM-RESIDENCE

Het beste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Op enig moment hebben alle legale immigranten het recht om zelf te beslissen of zij zich blijvend in het land vestigen. Voor de aanvrager is de procedure kosteloos en kort, want de enige kwestie die moet worden uitgezocht is of er sprake is van mogelijke fraude of een reëel veiligheidsgevaar. Zij kan in beroep gaan tegen elke afwijzing of intrekking. Als de aanvraag wordt aanvaard, is zij zeker van haar status en wordt zij net zo behandeld als nationale staatsburgers, met dezelfde rechten en verantwoordelijkheden op de meeste gebieden van het leven.

Het ergste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Als buitenlander zal een immigrant altijd een 'permanent tijdelijke' wettelijke status hebben, zonder gelijke kansen op integratie. Veel verblijfsvergunningen van legale immigranten houden in dat ze niet in aanmerking komen voor een langdurig verblijf, ook al voldoen ze anderszins aan de criteria en verblijfseisen. Een aanvrager moet voldoen aan zware eisen met betrekking tot werk en inkomen. Hij mag niet eens proberen aan de strenge en dure taal- en inburgeringstoetsen deel te nemen in afwezigheid van gratis cursussen en studiematerialen. Wordt hij uiteindelijk toegelaten, dan blijft zijn status zwak. Hij kan slechts voor heel korte perioden naar zijn thuisland terugkeren, wat zijn plannen frustreert om deel te nemen aan de ontwikkeling van dat land en van zijn familie.

Gemiddeld

Samen met gezinshereniging is langdurig verblijf een relatief sterk punt in het integratiebeleid van landen. Immigranten met een vergunning voor langdurig verblijf kunnen in het land net zo werken, studeren, met pensioen gaan en wonen als nationale staatsburgers. Immigranten moeten voldoen aan veel verschillende toelatingseisen en voorwaarden – waarvan sommige restrictiever zijn dan andere. Verschillende soorten vergunninghouders komen niet in aanmerking, zelfs als ze al vijf jaar of langer in het land wonen. De voorwaarden die ooit golden voor het staatsburgerschap worden steeds meer toegepast op het langdurig verblijf. Maar de voorwaarden voor langdurig verblijf moedigen de aanvragers beter aan om te slagen. Met hun nadruk op elementaire taalkennis houden deze voorwaarden iets beter rekening met individuele

capaciteiten en zwakheden, die beter kunnen worden ondersteund met cursussen. Landen behouden het recht om de vergunning van een langdurig ingezetene te weigeren of in te trekken, hoewel daarbij rekening moet worden gehouden met persoonlijke omstandigheden en er ook beroepsmogelijkheden zijn.

De meeste ingezetenen kunnen een vaste status en gelijke rechten verwerven in West-Europese en Scandinavische landen. Hetzelfde geldt in CA, maar niet in de US. Nieuwkomers hebben waarschijnlijk de grootste moeite om aan de toelatingseisen en -voorwaarden te voldoen in het UK, CH, DE, FR en AT. Hoewel CY en GR ook zware voorwaarden stellen, geldt dat voor de meeste nieuwe immigratielanden niet, hoewel de procedures in hoge mate willekeurig blijven.

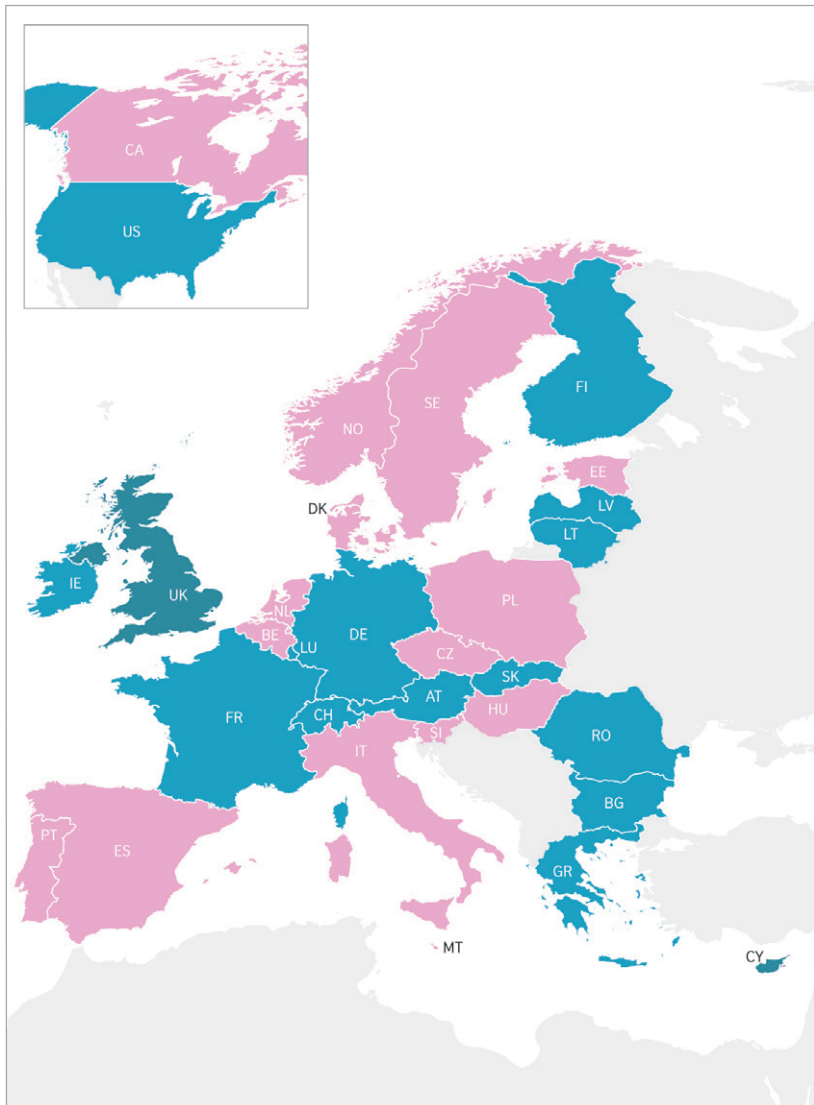
Veranderingen en trends

Potentiële langdurig ingezetenen zullen in 2010 grotendeels dezelfde mogelijkheden en belemmeringen tegenkomen als in 2007. Er is vrijwel niets veranderd in landen waar de wettelijke minimumnormen van de EU van toepassing zijn. Landen die daaraan nog moesten voldoen, halen hun achterstand in (BE +15, PT +14, ES +6), terwijl landen waarvoor dat niet geldt zich ernstig kunnen laten terugvallen (UK -43). De meeste landen concentreren hun beleidswijzigingen op nieuwe en strenge voorwaarden die in Europese discussies de ronde doen. In 1999 was Duitsland de enige EU-lidstaat die een taaleis oplegde. Nu geldt de trend van taal- en inburgeringsvoorwaarden voor de gevestigde Europese immigratielanden (DK, DE, UK) tot en met nieuwe arbeidsmigratielanden in het zuiden en oosten (CY, CZ, IT, PT). Andere wijzigingen zijn minder overtuigend: AT, DK, PT en ES proberen internationale studenten over te halen zich in het land te vestigen, in tegenstelling tot LU en het UK. En terwijl ES en PT hun langdurig ingezetenen betere bescherming bieden tegen uitzetting, vinden andere landen nieuwe redenen voor afwijzing en intrekking, zoals puntenstelsels (UK, DK, IT), vage veiligheidsgronden (EE) en dubbele bestraffing (UK).

Rangorde
LandMIPEX%
III II

1	BE – België	79	▲ (64)
2	ES – Spanje	78	▲ (72)
	SE – Zweden	78	■ (78)
4	PT – Portugal	69	▲ (55)
	SI – Slovenië	69	■ (69)
6	NL – Nederland	68	■ (68)
7	EE – Estland	67	▼ (68)
8	DK – Denemarken	66	▲ (64)
	IT – Italië	66	▼ (69)
10	CZ – Tsjechië	65	■ (65)
	PL – Polen	65	■ (65)
12	MT – Malta	64	■ (64)
13	CA – Canada	63	▲ (60)
14	NO – Noorwegen	61	■ (61)
15	HU – Hongarije	60	▲ (54)
16	LV – Letland	59	▲ (51)
	EU gemiddelde	59	■
17	AT – Oostenrijk	58	▲ (54)
	FI – Finland	58	■ (58)
19	BG – Bulgarije	57	■
	LT – Litouwen	57	■ (57)
21	GR – Griekenland	56	■ (56)
	LU – Luxemburg	56	▼ (57)
23	RO – Roemenië	54	■
24	DE – Duitsland	50	■ (50)
	SK – Slowakije	50	■ (50)
	US – Verenigde Staten	50	■
27	FR – Frankrijk	46	■ (46)
28	IE – Ierland	43	■ (43)
29	CH – Zwitserland	41	■ (41)
30	CY – Cyprus	37	▼ (41)
31	UK – Verenigd Koninkrijk	31	▼ (74)

0	Zeer ongunstig
1–20	Ongunstig
21–40	Minder gunstig
41–59	Halverwege het niveau van 'best practice'
60–79	Gunstig
80–100	Zeer gunstig

LANGDURIG
VERBLIJF

TOEGANG TOT NATIONALITEIT

WWW.MIPEX.EU/ACCESS-TO-NATIONALITY

Het beste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Alle ingezetenen die hun toekomst in het land zien, krijgen volledige steun om staatsburgers te worden en op gelijke voet deel te nemen aan het openbare leven. Alle burgers mogen een dubbele nationaliteit hebben. Een kind van immigrantenouders dat in het land geboren wordt, krijgt bij geboorte de nationaliteit van het land (*jus soli*), net als alle andere kinderen. Iemand die in het buitenland geboren is, voelt zich aangetrokken door het land nadat zij er drie jaar heeft gewoond. Zij heeft recht op het staatsburgerschap wanneer zij aan de wettelijke voorwaarden voldoet, zoals het ontbreken van een recent strafblad. De eis dat de elementaire taaltoets en een inburgeringscursus moeten worden gehaald, stimuleert haar daarvoor te slagen met behulp van gratis flexibele en professionele lessen en toetsen. Als nieuwe staatsburger geniet zij dezelfde bescherming als haar medeburgers.

Het ergste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Staten die immigranten ontmoedigen hun nationaliteit te verwerven, veroorzaken een langdurig democratisch, sociaal en economisch tekort. De kinderen en kleinkinderen van immigranten worden nog altijd als buitenlanders behandeld. Een immigrant komt pas in aanmerking voor de nationaliteit als hij twaalf jaar in het land heeft gewoond. Nieuwe staatsburgers mogen geen dubbele nationaliteit hebben, al mogen anderen dat wel. De overige voorwaarden zijn zo zwaar dat veel ingezetenen – of zelfs autochtonen – er niet aan kunnen voldoen (bijvoorbeeld inkomenseisen of 1500 euro kosten). Een aanvrager moet slagen voor strenge, willekeurige en kostbare taal- en inburgeringstoetsen. De procedure is volledig discretionair, zonder gerechtelijk toezicht. Als nieuwe staatsburger kan hij te allen tijde van zijn nationaliteit worden beroofd en zelfs staatloos worden.

Gemiddeld

Dubbele nationaliteit en *jus soli* zijn de normen aan het worden voor immigratielanden. De meeste onderdelen van de procedure zijn voor velen nog altijd ontmoedigend of sluiten hen zelfs uit. Voordat zij het staatsburgerschap aanvragen, wachten immigranten in

Europa in totaal gemiddeld zeven jaar vanwege sommige eisen die aan langdurig verblijf worden gesteld. In de helft van de landen is de toegang tot nationaliteit afhankelijk van een inkomenseis en hoge kosten. Van aanvragers wordt gewoonlijk geëist dat zij de taal kennen, vaak op een hoog of onduidelijk niveau. Toetsen worden zelden aangeboden met de ondersteuning die nodig is om ze te halen. Na tamelijk willekeurige procedures kunnen aanvragers in elk geval in beroep gaan en genieten zij enige bescherming tegen staatloosheid en intrekking van het staatsburgerschap.

Landen die van oudsher het *jus soli* aanhangen (CA, US, IE, UK, FR) en landen die onlangs hervormingen hebben doorgevoerd (BE, DE, GR, LU, SE, PT) bieden hun buitenlandse ingezetenen een enigszins positief pad naar het staatsburgerschap aan. Het nationaliteitsbeleid is ongunstiger voor de maatschappelijke integratie in veel nieuwe immigratielanden in het Oostzeegebied, Centraal-Europa, AT, CY, DK, MT en NO.

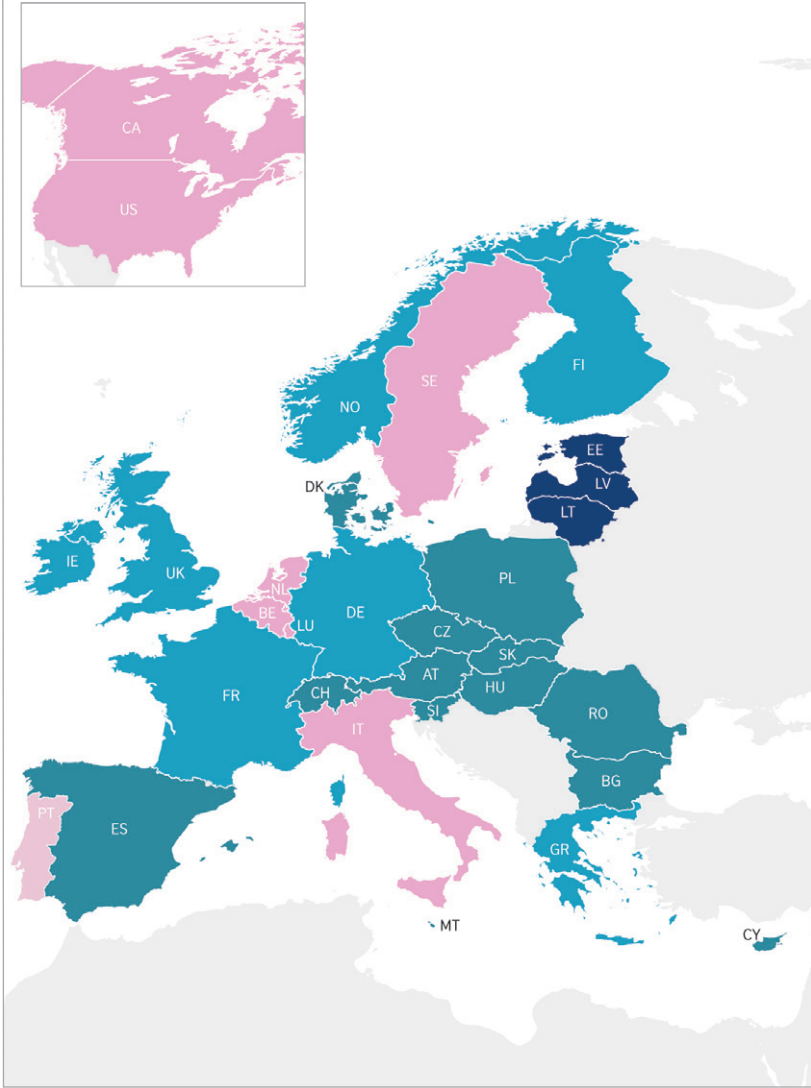
Veranderingen en trends

Nieuwe nationaliteitswetten hebben de voorwaarden voor integratie aanzienlijk verbeterd in GR (+39) en LU (+32), maar enigszins ondermijnd in het UK (-16) en SK (-12). Overigens is er weinig veranderd voor de meeste staatsburgers in spe. Sommige toetsen zijn professioneler geworden (DE) en worden beter ondersteund met cursussen (DE, EE en NL), terwijl de kosten enorm zijn gestegen in IE, IT, UK en US. Belanghebbenden blijven verdeeld over de vraag of verblijfs-eisen, voorwaarden en veiligheidsgronden de integratie in de praktijk bevorderen of tegengaan. Verzwaarde voorwaarden en een langere verblijfseis kunnen worden opgevat als belemmeringen en slechte integratie-indicatoren (GR, eerder PT, BE) of als 'prikkel' (LU, SK, UK). Een paar nieuwe staatsburgers zullen profiteren van nieuwe bescherming tegen willekeur, intrekking en staatloosheid (DE, GR, HU, LU). Maar nieuwe veiligheidsgronden in SK en UK (2007) en voorstellen in BE, FR, NL en US zouden veiligheidskwesaties in verband brengen met nieuwe staatsburgers. Het debat concentreert zich op de vraag of het intrekken van de nationaliteit van mensen van buitenlandse afkomst de maatschappij ook veiliger of beter geïntegreerd maakt.

TOEGANG TOT
NATIONALITEIT

Rangorde Land	MIPEX%	
	III	II
1 PT – Portugal	82	■ (82)
2 SE – Zweden	79	■ (79)
3 CA – Canada	74	■ (74)
4 BE – België	69	■ (69)
5 LU – Luxemburg	66	▲ (34)
NL – Nederland	66	▲ (65)
7 IT – Italië	63	▼ (65)
8 US – Verenigde Staten	61	■
9 FR – Frankrijk	59	■ (59)
DE – Duitsland	59	▲ (52)
UK – Verenigd Koninkrijk	59	▼ (75)
12 IE – Ierland	58	▼ (60)
13 FI – Finland	57	▲ (54)
GR – Griekenland	57	▲ (18)
EU gemiddelde	44	■
15 NO – Noorwegen	41	■ (41)
16 ES – Spanje	39	■ (39)
17 CH – Zwitserland	36	■ (36)
18 PL – Polen	35	■ (35)
19 CZ – Tsjechië	33	■ (33)
DK – Denemarken	33	■ (33)
SI – Slovenië	33	■ (33)
22 CY – Cyprus	32	■ (32)
23 HU – Hongarije	31	▲ (28)
24 RO – Roemenië	29	■
25 SK – Slowakije	27	▼ (39)
26 MT – Malta	26	■ (26)
27 BG – Bulgarije	24	■
28 AT – Oostenrijk	22	■ (22)
29 LT – Litouwen	20	■ (20)
30 EE – Estland	16	▲ (15)
31 LV – Letland	15	▼ (16)

ANTIDISCRIMINATIE

WWW.MIPEX.EU/ANTI-DISCRIMINATION

Het beste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Alle ingezetenen kunnen zich, ongeacht hun achtergrond, verzetten tegen discriminatie en profiteren van gelijke kansen. Iedereen in het land kan aangifte doen van alle vormen van discriminatie, alsmede van raciale profilering en het aanzetten tot haat. Deze zaken zijn verboden op alle gebieden van het openbare leven, van het werk tot het onderwijs, de openbare ruimte, huisvesting en sociale bescherming. Een slachtoffer heeft de gelegenheid om zijn gelijk te halen omdat wetten goed worden gehandhaafd en toegepast. Onafhankelijke instanties voor gelijke behandeling en ngo's staan hem tijdens het hele proces terzijde. Rechterbanken maken gebruik van sterk uiteenlopende sancties om discriminatie te voorkomen, te ontmoedigen en te corrigeren. De staat stelt positieve eisen en acties vast, die andere instellingen ertoe brengen zich open te stellen. Ze zoeken de beste persoon voor een baan of contract, terwijl ze een betere afspiegeling vormen van de bevolking waarvoor ze werken.

Het ergste geval

Samengesteld uit nationale beleidsmaatregelen zoals in mei 2010 aangetroffen in ten minste één van de 31 landen.

Het staat mensen vrij om iemand zuiver op grond van ras, religie en nationaliteit kansen te onthouden. Een slachtoffer moet haar zaak zelf aanhangig maken bij de rechter, zonder juridische bijstand, tolken of steun van een ngo. Voor het aantonen van discriminatie ligt de bewijslast geheel bij het slachtoffer. Als hij niet wordt ontmoedigd door de langdurige procedure, wordt hij dat wel door de puur symbolische sancties. Om hem heen ziet hij geen overheidsacties om gelijkheid te bevorderen. Hij heeft niets aan de hulp van zwakke, door de overheid opgerichte en beheerste instanties voor gelijke behandeling.

Gemiddeld

Europa en Noord-Amerika scoren beter op antidiscriminatie dan op de meeste andere terreinen van het integratiebeleid. Uiteenlopende spelers op de meeste gebieden van het leven kunnen iemand niet discrimineren op grond van ras, etniciteit of religie. Als het om haar nationaliteit of meerdere andere gronden gaat, heeft zij minder – of geen – kans op bescherming. Over het algemeen krijgt een slachtoffer dat genoegdoening zoekt

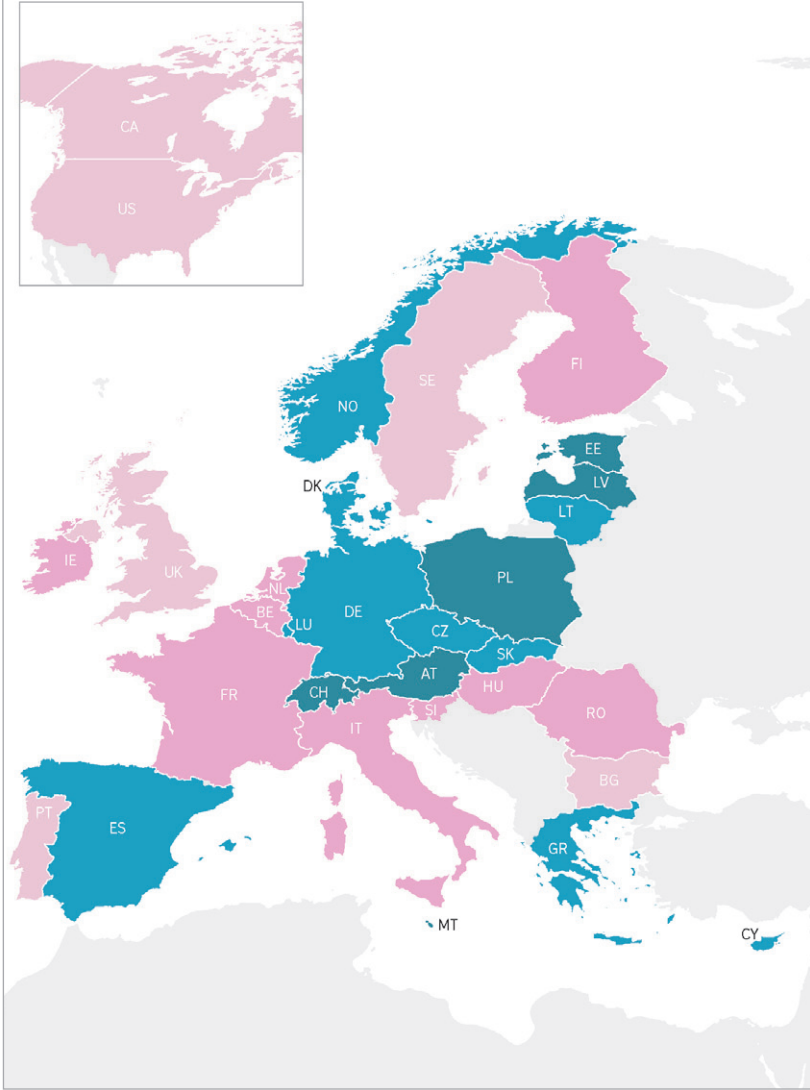
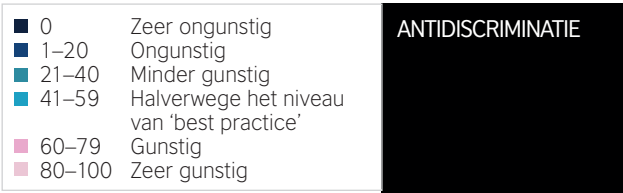
bescherming, een gedeelde bewijslast, financiële bijstand en de beschikking over een tolk. Ngo's op het gebied van gelijke behandeling kunnen in een sterkere juridische positie verkeren om slachtoffers te vertegenwoordigen, groepsprocessen te voeren en gebruik te maken van situatietests. De grootste zwakke punten zijn de beleidsmaatregelen voor gelijke behandeling. Staten kunnen niet garanderen dat medewerkers en dienstverleners gelijkheid bevorderen in hun dagelijks werk. Er zijn te weinig instanties voor gelijke behandeling met de volwaardige juridische statuut en onafhankelijkheid die nodig zijn om slachtoffers te kunnen helpen.

Slachtoffers van discriminatie worden het best beschermd in Noord-Amerika en in Europa in het UK, SE, BE en FR. De toonaangevende landen blijven hun wetten eenvoudiger toepasbaar en handhaafbaar maken. PT, RO, BG en HU beginnen hun vaak nieuwere wetgeving ten volle te benutten. De Baltische staten, MT en AT hebben alleen het minimum gedaan dat de EU voorschrijft; PL en CH blijven in kritieke mate achter bij deze norm. De rest (CZ, DE, DK, ES) gaat iets verder door een ruimere bescherming te bieden die nog altijd ondoeltreffend blijft vanwege zwakke beleidsmaatregelen voor gelijke behandeling.

Veranderingen en trends

Het integratiebeleid wordt significant en consistent beter wanneer landen hun beleid inzake discriminatie en gelijke behandeling verbeteren. Op dit gebied heeft Europa zijn grootste winst geboekt. Voordat in 2000 belangrijke EU-wetgeving werd ingevoerd, kenden slechts zes EU-landen speciale wetten tegen racisme. Sindsdien hebben ze allemaal hun achterstand moeten inlopen, op alle vier dimensies van de MIPEX. De grootste vooruitgang is zichtbaar in nieuwe immigratielanden en Centraal-Europa. In de MIPEX II werd dit waargenomen in DE, GR, LU, SI, in de MIPEX III in EE (+14) en CZ (+24). Andere landen hebben kleine verbeteringen doorgevoerd om aan het EU-recht te voldoen. De MIPEX III laat een verbeterde situatie zien in BE, DK, FI, FR, LT, LU, MT en PL, terwijl de jurisprudentie de beschermingsmaatregelen heeft versterkt (bijv. IE). Zwakke beleidsmaatregelen voor gelijke behandeling en een afname van de financiële middelen (bijv. IE) en de politieke wil (bijv. FR) kunnen de toegang tot de rechtspraak aantasten.

Rangorde	Land	MIPEX%	
		III	II
1	CA – Canada	89	■ (89)
	US – Verenigde Staten	89	■
3	SE – Zweden	88	■ (88)
4	UK – Verenigd Koninkrijk	86	▲ (81)
5	PT – Portugal	84	■ (84)
6	BG – Bulgarije	80	■
7	BE – België	79	▲ (70)
8	FI – Finland	78	▲ (77)
9	FR – Frankrijk	77	▲ (74)
10	HU – Hongarije	75	■ (75)
11	RO – Roemenië	73	■
12	NL – Nederland	68	■ (68)
13	SI – Slovenië	66	■ (66)
14	IE – Ierland	63	■ (55)
15	IT – Italië	62	■ (62)
16	CY – Cyprus	59	■ (59)
	NO – Noorwegen	59	■ (59)
	SK – Slowakije	59	▲ (47)
	EU gemiddelde	59	■
19	LT – Litouwen	55	▲ (50)
20	GR – Griekenland	50	■ (50)
21	ES – Spanje	49	■ (49)
22	DE – Duitsland	48	■ (48)
	LU – Luxemburg	48	▲ (47)
24	DK – Denemarken	47	▲ (42)
25	CZ – Tsjechië	44	▲ (20)
26	AT – Oostenrijk	40	■ (40)
27	MT – Malta	36	▲ (27)
	PL – Polen	36	▲ (35)
29	EE – Estland	32	▲ (18)
30	CH – Zwitserland	31	■ (31)
31	LV – Letland	25	■ (25)

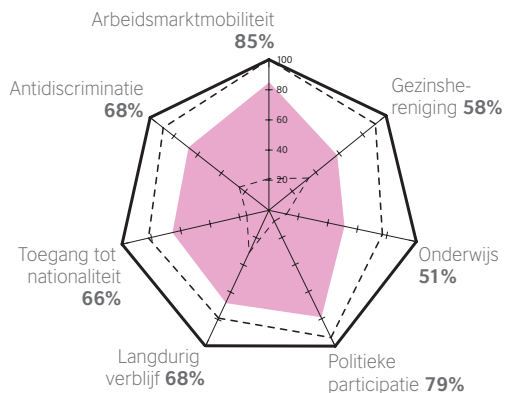

NEDERLAND

WWW.MIPEX.EU/NETHERLANDS

SCORE-OVERZICHT

— 100% op de MIPEX schaal ■ Nederland - - 'Best practice' in 31 landen - - 'Worst practice' in 31 landen

OVERZICHT

Nederland blijft een belangrijk immigratieland, waar de meeste nieuwkomers EU-onderdanen of Nederlandse staatsburgers zijn, met inbegrip van hen die afkomstig zijn van de Antillen en Aruba. Er worden meer verblijfsvergunningen afgegeven om gezinsredenen sinds de burgers van de 'nieuwe' EU-lidstaten van 2004 geen werkvergunning meer nodig hebben.

Sinds 2007 hebben nieuwkomers weinig veranderingen gezien in het Nederlandse beleid, dat nog altijd licht positief is voor integratie en gunstiger dan het beleid in de meeste uithoeken van Europa. Net als in andere gevestigde en hervormende immigratielanden kunnen alle ingezetenen participeren met gelijke rechten en verantwoordelijkheden, een zeker verblijf, *jus soli*, dubbele nationaliteit en politieke mogelijkheden.

Hoewel alleen SE en PT meer doen voor de bevordering van economische integratie, doet Nederland iets minder om het gezinsleven te bevorderen. De meeste andere toonaangevende landen zien het hebben van een baan en een gezin in het land als zinvolle uitgangspunten voor integratie in de samenleving. Nederland stelt in toenemende mate dezelfde voorwaarden aan heel verschillende statussen en op een hoger niveau dan van Nederlandse staatsburgers wordt verwacht (bijvoorbeeld inkomen). Een aanvrager van gezinshereniging (Chakroun) is met deze kwestie naar het Europees Hof van Justitie gestapt, wiens uitspraak de gezinsherenigingsprocedure tijdelijk meer helderheid en samenhang heeft gebracht.

TIJDLIJN INTEGRATIEBELEID

WIJZIGING IN SCORE (%)	MIPEX III	MIPEX II
ARBEIDSMARKTMOBILITEIT	85	85
GEZINSHERENIGING	58	59
POLITIEKE PARTICIPATIE	79	79
LANGDURIG VERBLIJF	68	68
TOEGANG TOT NATIONALITEIT	66	65
ANTIDISCRIMINATIE	68	68
TOTAAL (ZONDER ONDERWIJS)	71	71

1: Eurostat
2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10: Ibid
11: Urban Audit
12: Eurostat
13, 14, 15, 16: Ibid

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

- Sinds 2007 beleidsmaatregelen nog 'licht positief' voor de integratie; nummer 5 op de ranglijst.
- Nederlanders hebben het 3de beste beleid voor arbeidsmarktmobilititeit: gelijke economische kansen en gerichte maatregelen voor in het buitenland geboren werknemers.
- Gelijke behandeling voor alle gezinnen naar aanleiding van Chakroun, gelijke inkomens- en leeftijdseisen.
- Meerdere inburgeringstoetsen voor gezinsleden: eerder belemmering dan hulp vergeleken bij de weinige landen die ze verplicht stellen.
- Goed intercultureel onderwijs voor alle leerlingen, maar weinig nieuwe mogelijkheden in scholen.
- Beperkende voorwaarden voor langdurig verblijf en staatsburgerschap, overigens wettelijke procedures.
- Ruime definities van antidiscriminatie van kracht, maar met beperkte reikwijdte.
- Beleidsmaatregelen voor gelijke behandeling zwak punt, zoals in heel Europa.
- Migranten kunnen deelnemen aan democratisch leven en nationale raadplegingen.

INTERNATIONAAL GEHARMONISEERDE MIGRATIESTATISTIEKEN

Netto migratie (2009) ¹	+41,000
Immigratie van onderdanen van derde landen (2008) ²	38,922
Grootste derde landen van oorsprong (2008) ³	Turkije, Marokko, China
Onderdanen van derde landen in bevolking (2009) ⁴	346,719
Onderdanen van derde landen als percentage van de bevolking (2009) ⁵	2.10%
In het buitenland geboren als percentage van de bevolking (2009) ⁶	3.90%
Verleende verblijfsvergunningen voor gezinnen (2009) ⁷	23,078
Verleende werkvergunningen (2009) ⁸	10,433
Verleende verblijfsvergunningen voor studie (2009) ⁹	9,944
Verlijfsvergunningen verleend om humanitaire redenen (2009) ¹⁰	8,197
Steden met grootste percentage onderdanen van derde landen (2004) ¹¹	Amsterdam 8.47%, Rotterdam 7.97%, Utrecht 5.94%
Percentage werkende onderdanen van derde landen (2009, verandering t.o.v. 2006) ¹²	52.30% +6.6%
Percentage werkende nationale staatsburgers (2009, verandering t.o.v. 2006) ¹³	77.00% +2.7%
Percentage werkloze onderdanen van derde landen (2009, verandering t.o.v. 2006) ¹⁴	9.30% -3.6%
Percentage werkloze nationale staatsburgers (2009, verandering t.o.v. 2006) ¹⁵	3.40% -0.5%
Verwervingen nationaliteit (2008, verandering t.o.v. 2005) ¹⁶	28,230 -258

0 Januari 2010
Toegang tot nationaliteit
Naturalisatiekosten
verhoogd

Gezinshereniging –
voorwaarden
Zaak C578/08
Chakroun

+9 Maart 2010

Gezinshereniging –
ontvankelijkheid
Zaak C578/08
Chakroun

+10 Maart 2010

MIPEX
III

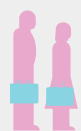
2010

NEDERLAND

WWW.MIPEX.EU/NETHERLANDS

Maatwerkprogramma's voor gelijke kansen in de praktijk:

Migranten profiteren in Nederland van gerichte maatregelen om hen te helpen werk te zoeken en hun vaardigheden te verbeteren. Er worden specifieke kwetsbare categorieën erkend die speciale ondersteuning behoeven. Zo kunnen migrantenjongeren bijvoorbeeld gebruikmaken van programma's om hun taalvaardigheid te vergroten en om hen op school te houden. Lokale projecten helpen migrantenvrouwen bij het vinden van werk en het starten van hun eigen bedrijf;

er lopen proefprojecten om hen in de gezondheidszorg te interesseren en 50.000 van hen voor vrijwilligerswerk te werven.

Arbeidsmarktmobiliteit

MIPEX III %

Toegang	100
Toegang tot algemene steun	67
Gerichte steun	75
Werknemersrechten	100
ARBEIDSMARKTMOBILITEIT	85

(HETZELFDE ALS MIPEX II)

Ingezetenen met het recht om te werken worden aangemoedigd de juiste baan te zoeken in Nederland, dat voor dit onderdeel op de derde plaats staat (na SE en PT). Werknemers en gezinnen van buiten de EU hebben gelijke toegang tot en werknemersrechten in alle sectoren van de economie. De Nederlandse beleidsmaatregelen lijken op die van andere landen die arbeidsmigratie aantrekken, zoals CA, ES, PT en US. Op de behoeften van arbeidsmigranten wordt ingespeeld met enkele van de meest ontwikkelde maatregelen van alle landen (zie kader). Buiten Nederland kunnen niet-EU-onderdanen gebruikmaken van studietoelagen (zie FR, LU, PT, SE) en van dezelfde vereenvoudigde procedures voor de erkenning van buitenlandse kwalificaties als eigen staatsburgers (zie recentelijk CA, PT). In DE en SE maken nieuwkomers gebruik van coaches en mentoren om toegang te krijgen tot openbare diensten voor arbeidsbemiddeling die zelf ook zijn getraind in de behoeften van werknemers met een migrantenachtergrond.

Maak kennis met de Chakrouns

Mijnheer Chakroun immigreerde in 1970 en trouwde twee jaar later met zijn vrouw, die in Marokko bleef wonen. Hij werkte in de industrie tot 2005 en kon haar vervolgens niet naar Nederland laten komen vanwege de strengere voorwaarden voor 'gezinshereniging'. In maart 2010 oordeelde het Europese Hof van Justitie dat alle gezinnen met een minimuminkomen vanaf een minimumleeftijd (18 jaar) voldeden aan de basisvoorwaarden om in Nederland te wonen, die de

Nederlandse autoriteiten hadden gedefinieerd voor gezinshereniging. Dit gold in elk geval tot de inwerkingtreding van een nieuwe wet in juli 2010.

Gezinshereniging

MIPEX III %

MIPEX II %

Ontvankelijkheid	55	45
Voorwaarden voor verwerving	51	42
Zekerheid status	50	
Bijbehorende rechten	75	100
GEZINSHERENIGING	58	59

Met een gemiddelde score schrijft Nederland steeds meer voorwaarden en toetsen voor die in weinig andere Europese landen worden geëist. De meeste landen, vooral arbeidsmigratielanden, die goed scoren op arbeidsmarktmobiliteit, scoren ook goed op gezinshereniging. De score van Nederland daalde met slechts 1 punt omdat herenigde gezinnen tegenwoordig met strengere inburgeringstoetsen worden geconfronteerd terwijl voor aanvragers tijdelijk gelijkwaardiger leeftijdsgrenzen en inkomenseisen golden ten tijde van de sluitingsdatum van het MIPEX-onderzoek in mei 2010.

De beperkte definitie van 'gezinnen van buiten de EU' in de Nederlandse wet sluit net zo veel gezinsleden uit als in, zij het dat er minder worden uitgesloten sinds de zaak-Chakroun. Volwassen kinderen en ouders hebben, anders dan in zeven meer inclusieve landen, slechts een voorwaardelijk recht om zich bij de aanvrager te voegen. Alleen BG en CH passen ook extra criteria toe voor minderjarige kinderen; in het geval van Nederland betreft het inburgeringstoetsen voor kinderen vanaf 16 jaar. Echtgenoten en partners van buiten de EU moesten drie jaar langer wachten als zij de aanvrager hadden ontmoet

Na Chakroun scoort gezinshereniging gemiddeld, ondanks verscheidene uitzonderlijke belemmeringen voor integratie. Verscheidene landen bevorderen zowel het gezinsleven als kansen op de arbeidsmarkt.	NEDERLAND
	Zie CA/US, FI/SE, PT/ES.

Toetsen: meer belemmeringen dan prikkels voor familiale integratie?

De Nederlandse toets voor vertrek, die een score van maar 14 punten oplevert, vergroot de kans op uitstel of ontmoediging van gezinsleden met dure examens en materialen over taal- en integratiekennis. Dit in tegenstelling tot Frankrijk, waar aanvragers dezelfde vakken volgen op grond van de eenvoudige Franse eis dat gratis, meer toegankelijke cursussen worden gevolgd (71 punten). In Nederland zijn cursussen en toetsen bovendien ongunstig duur, al kunnen sommige succesvolle aanvragers hun geld terugkrijgen. DK en FR moedigen gezinnen beter en succesvoller aan met gratis cursussen, DE met gratis toetsen en NO alleen met cursussen.

voordat hij of zij naar Nederland verhuisde, maar dat is niet meer het geval na de zaak-Chakroun (zie kader). Zij moeten voldoen aan dezelfde leeftijdseis van minimaal 18 jaar als in 23 van de dertig overige MIPEX-landen.

Na de zaak-Chakroun moeten nieuwkomers grotendeels voldoen aan voor Europa gemiddelde voorwaarden, afgezien van de toets in het buitenland die een belemmering voor integratie vormt, vooral in vergelijking met de weinige andere landen die dergelijke toetsen hanteren. Alle aanvragers moesten tijdelijk aantonen het voor alle Nederlandse ingezetenen geldende minimuminkomen te verdienen. In mei 2010 schreven slechts drie van de dertig overige MIPEX-landen maatregelen voor vertrek voor (voorstellen in AT, BE, UK). Slechts zes andere schreven maatregelen in het land zelf voor (zie kader).

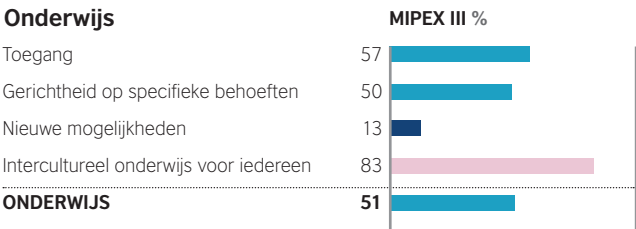
Vanwege extra toetsen hebben gezinsleden niet meer volledig dezelfde rechten als de aanvrager. Sinds januari 2010 moeten zij een inburgeringsexamen afleggen voor een zelfstandige verblijfsvergunning. Als ze daar niet voor slagen, blijven ze afhankelijk van de aanvrager. Er gelden uitzonderingen in gevallen van echtscheiding of misbruik, waarin gezinsleden een zelfstandige status wordt gegarandeerd, net als in AT en CA. Gezinnen hebben nog wel hetzelfde recht op werk, studie en uitkeringen als de aanvrager (net als in achttien andere landen). Herenigde gezinsleden zijn enigszins minder zeker van hun status dan in de meeste landen en kunnen hun verblijfsvergunning op uiteenlopende gronden verliezen, maar met gerechtelijk toezicht.

Gerichtheid op specifieke behoeften van migrantenleerlingen

Met 50 punten scoort Nederland iets boven het gemiddelde met zijn gerichtheid op de specifieke behoeften van migrantenleerlingen. Het heeft nieuwe onderwijsmaatregelen voor migranten ingevoerd in 2008/09, toen bepaalde problemen werden onderkend en aangepakt. Tot de maatregelen behoren een convenant van het hoger onderwijs om de instroom van niet-westerse studenten te stimuleren en uitval te bestrijden, een proef met desegregatiemaatregelen in zeven steden en ondersteuning van taalvaardigheden in de voegschoole educatie. Zie ook BE, CA, PT, Scandinavische landen, UK, US.

Onderwijs

Het Nederlandse onderwijsstelsel scoort halverwege de schaal van voorbeeldig zijn op diversiteit, maar lager dan de toonaangevende landen met nieuwe mogelijkheden voor diverse talen, culturen, ouders en leerlingen in alle scholen. Alle kinderen met een migrantenachtergrond kunnen het verplichte onderwijs volgen. Ze profiteren van gerichte steun op de hogere niveaus, taalondersteuning op alle niveaus en gegevens waarmee hun voortgang wordt bewaakt en het beleid wordt verbeterd. Alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond, wordt waardering voor diversiteit bijgebracht terwijl het intercultureel onderwijs verder doordringt in het schoolleven (zie ook NO, UK) en er enkele maatregelen zijn genomen om docenten te diversifiëren (zie zes andere landen). Nederlandse beleidsmaatregelen zijn minder effectief wat betreft het leren van immigrantentalen (onderwezen in 22 landen) en -culturen (14), ouderondersteuning (12) en sociale integratie (experimenten in DK, SE).

NEDERLAND

WWW.MIPEX.EU/NETHERLANDS

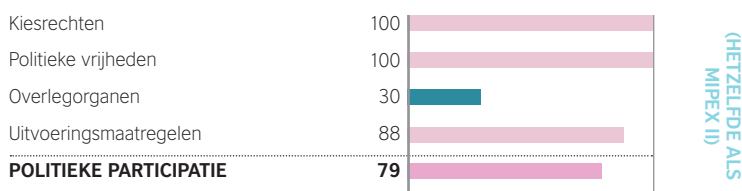
Landelijk Overleg Minderheden (LOM)

Het LOM, opgericht in 1985 en bij wet geregeld sinds 1997, schept enigszins gunstige voorwaarden voor de opbouw van consensus tussen minderheden en de overheid rond beleidswijzigingen en maatschappelijke discussies (bijv. de oorlog in Irak, de film Fitna). Het Nederlandse parlement beslist bij eventuele geschillen. Alle acht organisaties van minderheden voldoen aan wettelijke kwalificaties voor de dialoog, dat wil zeggen dat daarin vrouwen, de tweede generatie en belangrijke groepen vertegenwoordigd zijn. Alle acht worden structureel gesubsidieerd om hun gemeenschap voor te lichten en te raadplegen. De minister voor integratie (tegenwoordig Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) zit echter het

LOM voor en beslist of de organisaties vaker dan drie keer per jaar vergaderen. Zie ook Scandinavische landen. www.minderheden.org

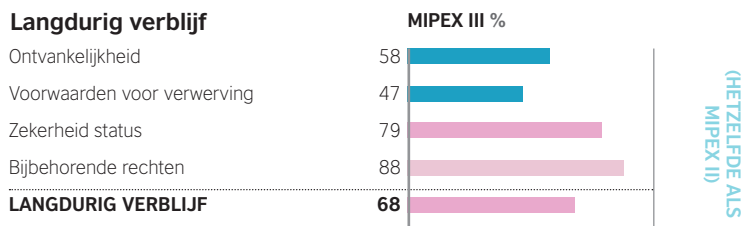

Politieke participatie

Nederland, van oudsher een immigratieland, staat toe en stimuleert dat nieuwkomers het democratische leven versterken. Immigrantenorganisaties kunnen rekenen op speciale financiering met potentiële effecten op nationaal niveau via het Landelijk Overleg Minderheden, dat bij wet is geregeld (zie kader). Lokale overlegorganen komen en gaan (bijv. in Amsterdam, Den Haag), wat immigranten kan afhouden van het slaan van bruggen tussen gemeenschappen en van participatie in het maatschappelijk leven. Niet-EU-ingezetenen en EU-onderdanen nemen desalniettemin deel aan de politieke hoofdstroom via kiesrechten (net als in vijf toonaangevende landen) en volwaardige politieke vrijheden (zoals in de meeste landen). Toch kunnen nieuwkomers problemen ondervinden als zij zich willen informeren over organisaties en rechten (zie beleidsmaatregelen in PT, Scandinavische landen).

Langdurig verblijf

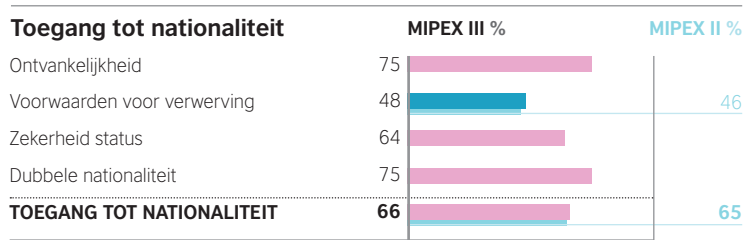

Langdurig ingezetenen in Nederland zijn zekerder van gelijke rechten, maar is het voor hen moeilijk om die status te bereiken. De gehele studietijd telt mee voor de eis van 5 jaar verblijf. Toch zijn er negentien categorieën tijdelijke migranten die geen langdurige verblijfsvergunning kunnen aanvragen. De voorwaarden beperken het langdurig ingezetenschap tot degenen met een permanent inkomen die de relatief hoge kosten van € 400,- betalen. Bij de enigszins ongunstige taal- en inburgeringstoetsen wordt geen gegarandeerde ondersteuning geboden (zie CZ, FR, NO, PT). Er bestaan in elk geval sinds lange tijd vaste procedures voor rechtsregels en verblijfszekerheid. De overheid gebruikt weinig gronden voor de intrekking van verblijfsvergunningen (net als in zeven andere landen, bijv. AT, BE, DE, ES), houdt rekening met persoonlijke omstandigheden (23) en beschermt groepen die Nederland al lang hun thuis hebben genoemd tegen uitzetting (10).

Beleidsmaatregelen moedigen nieuwkomers enigszins aan politiek actieve langdurig ingezetenen staatsburgers te worden, en beschermen hen allen enigszins tegen discriminatie.

NEDERLAND

Zie ook FI, PT, SE.

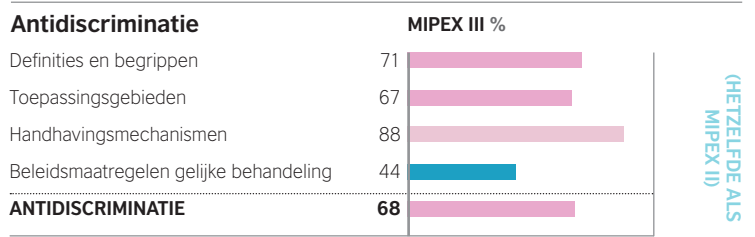

De weg die nieuwkomers moeten afleggen naar het Nederlandschap is, net als in andere gevestigde en hervormende immigratielanden, eenvoudig en duidelijk. BE, CA, FR, GR, IE, SE, US eisen ook niet meer dan een verblijf van 5 jaar voor naturalisatie. De meest landen met *jus soli* aanvaarden zonder meer de dubbele nationaliteit voor de tweede en/of derde generatie. In tegenstelling tot Nederland aanvaarden de meeste MIPEX-landen deze nu volledig voor de eerste generatie. Omdat tegenwoordig voor langdurig verblijf en voor naturalisatie dezelfde toets geldt, hoeven langdurig ingezetenen deze niet opnieuw af te leggen. De staat garandeert dat aanvragers het staatsburgerschap krijgen wanneer zij aan de voorwaarden hebben voldaan (net als in tien andere landen). In mei 2010 werden genaturaliseerde immigranten en in Nederland geboren Nederlanders voor de wet beschouwd als grotendeels gelijke burgers die zeker zijn van hun status.

Effectieve instanties voor gelijke behandeling

De Nederlandse Commissie Gelijke Behandeling (CGB) is een onafhankelijk semi-rechterlijk orgaan dat in 1994 is ingesteld om discriminatieklachten aan te horen en te onderzoeken. Iedereen kan de CGB kosteloos om advies vragen. Zij voert in het kader van haar opdracht enquêtes uit, publiceert rapporten en aanbevelingen en vervult overlegfuncties voor de overheid. 'Art. 1', een Nederlandse ngo, bestrijkt het hele gebied van het EU-recht en vervult de rol van adviseur en hulpverlener voor slachtoffers, terwijl zij ook de discriminatie in de samenleving in het algemeen volgt. Lokale overheden zijn volgens de wet verplicht antidiscriminatiebureaus op te richten, die door Art. 1 worden gecoördineerd en ondersteund.

Ruime definities van antidiscriminatie beschermen alle ingezetenen op vele gronden (17 andere landen), ook tegen raciale profilering (5), maar niet volledig wat betreft sociale bescherming of sociale voordelen (anders dan de helft). De handhavingssystemen zijn de sterkste (met die van US, PT) en zouden verder kunnen worden versterkt met alternatieve geschillenprocedures (in 19 landen). Tijdens processen kunnen slachtoffers profiteren van gedeelde bewijslast, situatietests, steun van ngo's, groepsprocessen en *actio popularis*. Ook kunnen zij zich wenden tot een van de sterkste instanties voor gelijke behandeling van Europa voor onafhankelijk advies en gerechtelijke stappen (zie kader, ook BG, HU, IE, SE). Nederland deelt in de Europese zwakte op het gebied van het gelijkheidsbeleid; de staat is niet wettelijk gehouden gelijke behandeling te bevorderen door middel van voorlichting, dialoog, eisen en acties (zie CA, SE, UK).

LIJST VAN INDICATOREN

1. ARBEIDSMARKTMOBILITEIT

1.1 Toegang

1. Directe toegang tot werk; 2. Toegang tot particuliere sector; 3. Toegang tot openbare sector; 4. Directe toegang tot zelfstandig ondernemerschap; 5. Toegang tot zelfstandig ondernemerschap

1.2 Toegang tot algemene steun

6. Openbare arbeidsbemiddeling; 7. Onderwijs en beroepsopleiding; 8. Erkenning van kwalificaties

1.3 Gerichte steun

9. Staat bevordert erkenning van kwalificaties; 10. Maatregelen voor economische integratie van onderdanen van derde landen; 11. Maatregelen voor economische integratie van migrantenjongeren en -vrouwen; 12. Ondersteuning bij toegang tot openbare arbeidsbemiddeling

1.4 Werknemersrechten

13. Toegang tot vakbonden; 14. Toegang tot sociale zekerheid; 15. Arbeidsomstandigheden; 16. Voorlichtingsbeleid

2. GEZINSHERENIGING

2.1 Ontvankelijkheid

17. Tijdsduur en in aanmerking genomen documenten; 18. Partners en leeftijdsgrenzen; 19. Minderjarige kinderen; 20. Afhankelijke verwanten; 21. Afhankelijke volwassen kinderen

2.2 Voorwaarden voor verwerving van status

22. Integratievoorwaarden voor vertrek; 23. Integratievoorwaarden bij aankomst; 24. Huisvesting; 25. Economische middelen; 26. Maximumduur; 27. Kosten

2.3 Zekerheid status

28. Geldigheidsduur; 29. Gronden voor afwijzing, intrekking, weigering; 30. In aanmerking genomen persoonlijke omstandigheden; 31. Wettelijke bescherming

2.4 Bij status behorende rechten

32. Zelfstandige verblijfsvergunning voor partners en kinderen; 33. In geval van weduwschap, scheiding, overlijden, geweld; 34. Voor andere gezinsleden; 35. Toegang tot onderwijs en opleiding; 36. Werk en zelfstandig ondernemerschap; 37. Sociale uitkeringen

3. ONDERWIJS

3.1 Toegang

38. Toegang tot voorschoolse educatie; 39. Verplicht onderwijs als wettelijk recht; 40. Beoordeling van voorafgaande leerresultaten; 41. Ondersteuning bij toegang tot middelbaar onderwijs; 42. Toegang tot beroepsopleiding; 43. Toegang tot hoger onderwijs; 44. Advies en begeleiding

3.2 Gerichtheid op specifieke behoeften

45. Kennismakingsprogramma's; 46. Ondersteuning in onderwijstaal/-talen; 47. Leerlingvolgsysteem; 48. Onderwijssituatie van migrantenleerlingen; 49. Lerarenopleiding

3.3 NIEUWE MOGELIJKHEDEN

50. Keuze om immigrantentalen te leren; 51. Immigrantenculturen; 52. Bevordering van integratie en volgen van segregatie; 53. Maatregelen ter ondersteuning van ouders en gemeenschappen

3.4 Intercultureel onderwijs voor iedereen

54. Opname in het lesprogramma van de school; 55. Staat steunt voorlichtingsinitiatieven; 56. Aanpassing lesprogramma's voor afspiegeling diversiteit; 57. Aanpassing in het dagelijks leven; 58. Migranten opnemen in het personeel; 59. Lerarenopleiding

4. POLITIEKE PARTICIPATIE

4.1 Kiesrechten

60. Stemrecht bij nationale verkiezingen; 61. Regionale verkiezingen; 62. Lokale verkiezingen; 63. Passief kiesrecht bij lokale verkiezingen

4.2 Politieke vrijheden

64. Recht van vereniging; 65. Politieke partijen; 66. Media oprichten

4.3 Overlegorganen

67. Overleg op nationaal niveau; 68. Regionaal niveau; 69. Hoofdstadniveau; 70. Plaatselijk niveau

4.4 Uitvoeringsmaatregelen

71. Voorlichtingsbeleid; 72. Openbare financiering/ondersteuning voor nationale immigrantenorganen; 73. Voor regionale immigrantenorganen; 74. Op lokaal niveau in de hoofdstad; 75. Op plaatselijk niveau

5. LANGDURIG VERBLIJF**5.1 Ontvankelijkheid**

76. Vereiste verblijfsduur en in aanmerking genomen documenten; 77. Meetellen periode als leerling/student; 78. Perioden van voorafgaande afwezigheid toegestaan

5.2 Voorwaarden voor verwerving van status

79. Taal- en integratievoorwaarden; 80. Economische middelen; 81. Duur van de procedure; 82. Kosten

5.3 Zekerheid status

83. Geldigheidsduur; 84. Vernieuwbare verblijfsvergunning; 85. Perioden van afwezigheid; 86. Gronden voor afwijzing, intrekking of weigering; 87. Voor uitzetting in aanmerking genomen persoonlijke omstandigheden; 88. Uitzetting uitgesloten; 89. Wettelijke bescherming

5.4 Bij status behorende rechten

90. Verblijf na pensionering; 91. Werken en voorwaarden; 92. Sociale uitkeringen; 93. Erkenning van kwalificaties

6. TOEGANG TOT NATIONALITEIT**6.1 Ontvankelijkheid**

94. Verblijfsduur eerste generatie immigranten; 95. Perioden van afwezigheid; 96. Partners/echtgenoten van staatsburgers; 97. Geboorterecht op nationaliteit voor tweede generatie; 98. Voor derde generatie

6.2 Voorwaarden voor verwerving

99. Taal; 100. Burgerschap/integratie; 101. Economische middelen; 102. Strafblad; 103. Goed karakter; 104. Maximumduur procedure; 105. Kosten

6.3 Zekerheid status

106. Aanvullende gronden voor weigering; 107. Discretionaire bevoegdheden bij weigering; 108. Voor weigering in aanmerking genomen persoonlijke omstandigheden; 109. Wettelijke bescherming; 110. Gronden voor intrekking; 111. Termijnen voor intrekking; 112. Staatloosheid

6.4 Dubbele nationaliteit

113. Dubbele nationaliteit voor eerste generatie; 114. Voor tweede/derde generatie

7. ANTIDISCRIMINATIE**7.1 Definities en begrippen**

115. Definitie omvat directe en indirecte discriminatie, intimidatie, aanzetten tot discriminatie; 116. Discriminatie in vereniging en op basis van veronderstelde eigenschappen; 117. Geldt voor natuurlijke personen en rechtspersonen; 118. Geldt voor de openbare sector; 119. Wettelijke verboden; 120. Vrijheid van vereniging beperkt bij belemmeren gelijkheid; 121. Meervoudige discriminatie

7.2 Toepassingsgebieden

122. Antidiscriminatierecht bestrijkt werk en beroepsopleiding op grond van ras en etniciteit, godsdienst en levensovertuiging, en nationaliteit; 123. Onderwijs; 124. Sociale bescherming waaronder sociale zekerheid; 125. Sociale voordelen; 126. Toegang tot en aanbod van openbare goederen en diensten, waaronder huisvesting; 127. Waaronder gezondheidszorg;

7.3 Handhavingsmechanismen

128. Procedures beschikbaar; 129. Alternatieve geschillenbeslechting; 130. Gronden; 131. Duur; 132. Bewijslast; 133. Situatietests en statistische gegevens; 134. Slachtofferschap; 135. Staatssteun; 136. Rol van wettelijke eenheden; 137. Scala van rechtsmiddelen; 138. Sancties; 139. Discriminatoire motievent

7.4 Beleidsmaatregelen gelijke behandeling

140. Speciaal bureau voor gelijke behandeling opgericht; 141. Staat slachtoffers bij; 142. Treedt op als semi-rechterlijk orgaan; 143. Heeft wettelijke status; 144. Kan processen starten, onderzoeken leiden, resultaten afdwingen; 145. Staat verspreidt informatie en bevordert dialoog; 146. Mechanismen waarborgen naleving op nationaal niveau met speciale overheidseenheden; 147. Openbare organen bevorderen gelijkheid in functies en contracten; 148. Positieve actie

NB dit is een verkorte lijst. De volledige lijst van indicatoren is te vinden op www.mipex.eu

BEHEREND PARTNERS

ONDERZOEKSPARTNERS

University of
Szeged –
Faculty of Law

Universität
Konstanz

NATIONALE PARTNERS

HEINRICH BÖLL STIFTUNG

LITHUANIAN
SOCIAL
RESEARCH
CENTRE

‘De MIPEX beschrijft kort en bondig het integratiebeleid in heel Europa en Noord-Amerika en wijst de sterke en zwakke punten daarvan aan. Hij is een rijke bron voor leden van het Europees Parlement die beleidsmaatregelen willen vergelijken om vast te stellen hoe gunstige voorwaarden kunnen worden geschapen voor de participatie van immigranten in onze pluriforme samenlevingen. Ook verschaft de MIPEX een praktische leidraad om zwakke punten om te zetten in sterke.’

JUAN FERNANDO LÓPEZ AGUILAR, VOORZITTER VAN DE COMMISSIE BURGERLIJKE VRIJHEDEN, JUSTITIE EN BINNENLANDSE ZAKEN VAN HET EUROPEES PARLEMENT

‘In de loop der jaren is de MIPEX een waardevol instrument gebleven voor het in kaart brengen en beoordelen van het bestaande integratiebeleid in de Europese Unie. Ik ondersteun dit initiatief van harte, vooral omdat de derde editie alle EU-lidstaten en meer beleidsmaatregelen met betrekking tot integratie omvat. De MIPEX biedt een goede basis voor de analyse van trends in Europa. Het is goed om op te merken dat veel lidstaten over het algemeen beter presteren met hun integratiebeleid voor migranten op terreinen waar EU-wetgeving bestaat, zoals gezinshereniging, langdurig verblijf en antidiscriminatie.’

CECILIA MALMSTRÖM, EUROPEES COMMISSARIS VOOR BINNENLANDSE ZAKEN

‘De MIPEX stelt spelers op het terrein van de mensenrechten in staat om heel precies te vragen of en hoe regeringen internationale grondrechtsbeginselen hebben omgezet in het nationale integratiebeleid en -recht. De MIPEX brengt deze normatieve standaards op een praktisch niveau en maakt duidelijk hoe de juridische begrippen uitwerken op de toegang van immigranten tot werk en onderwijs, het veiligstellen van hun verblijf en hun gezinsleven, de bevordering van burgerschap en participatie, en de bescherming tegen discriminatie.’

ILZE BRANDS KEHRIS, VOORZITTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR VAN HET BUREAU VAN DE EUROPESE UNIE VOOR DE GRONDRECHTEN

‘De MIPEX is een indrukwekkende poging van een internationaal team van wetenschappers en deskundigen om het integratiebeleid van een groeiend aantal landen op de wereld in kaart te brengen. De resultaten zullen inspireren tot nadere internationale vergelijkende analyse en een uitgebreide feitenbasis opleveren waarop een verantwoord beleid kan worden gebaseerd. Beleids- en onderzoekspartners van het Metropolis-project vinden in de MIPEX een vruchtbare bodem voor analyse en besluitvorming.’

HOWARD DUNCAN, HOOFD VAN HET METROPOLIS-PROJECT

‘Ik ben onder de indruk van de kwaliteit van de Migrant Integration Policy Index. Uw langetermijnbenadering van integratievraagstukken is uiterst veelbelovend. Ik vind dat we integratiezaken net zo nauwkeurig moeten observeren als gezondheid, onderwijs of werkloosheid. We moeten ook het debat meer richten op feiten en cijfers, weg van het ideologische en retorische discours dat tegenwoordig in dergelijke zaken de overhand heeft. Ik weet zeker dat het een uitstekend initiatief van de British Council en de Migration Policy Group is geweest om de Migrant Integration Policy Index tot stand te brengen. Ik steun uw project zonder enige aarzeling en ik wens de MIPEX alle goeds toe.’

AMIN MAALOUF, AUTEUR

WWW.MIPEX.EU

De MIPEX III wordt samengesteld in het kader van het project *Outcomes for Policy Change*, medegefinancierd door het Europees Fonds voor de integratie van onderdanen van derde landen.